

วิธีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค 2

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

ชื่อสารนิพนธ์	วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2
ผู้ศึกษา	นางสาวนิภาพร พุ่มซ้อน และนางสาวสุธิดา สิงหสุต
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ชีรพงษ์ บัวหล้า
ปีการศึกษา	2552

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเข้ามาอยู่ ระบบการจัดการดูแลผู้สูงอายุและการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 60% และต่างจังหวัด 40% โดยสาเหตุที่ผู้สูงอายุเข้ามาอาศัยในสถานสงเคราะห์ที่ผู้สูงอายุมีสาเหตุหลัก 4 สาเหตุ คือ 1. ขาดการดูแลเอาใจใส่ 2. ผู้สูงอายุไม่ต้องการเป็นภาระให้ลูกหลาน 3. ผู้สูงอายุขาดคนอุปการะดูแล 4. ผู้สูงอายุถูกผลักดันให้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์

ระบบการจัดการดูแลผู้สูงอายุ ทางสถานสงเคราะห์ได้มีการจัดตั้งกฎระเบียบขึ้นเพื่อควบคุมการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ฯ เพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงสิทธิของตนเองและสิทธิของผู้อื่น

วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละวันจะถูกกำหนดไว้ในตารางกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งกิจกรรมแต่ละวันอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนไปตามความเหมาะสม โดยกิจกรรมจะเริ่มตั้งแต่เวลา 05.00 น. ผู้สูงอายุต้องตื่นมาทำธุระส่วนตัว 06.00 น. ผู้สูงอายุพร้อมกัน ณ ศาลาธรรม เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหาร 09.30 น. ปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ เช่น เมื่อมีผู้บริจาคมาแจกของหรือร่วมทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่ฟื้นฟูใจข้อต่างๆจะไปรับการบำบัดกายภาพบำบัด ณ ห้องกายภาพ อากาศญี่ปุ่น 11.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน 16.00 น. รับประทานอาหารเช้า 17.30 น. ผู้สูงอายุเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด จะปฏิบัติธุระส่วนตัว เช่น ดูรายการโทรทัศน์ ประดิษฐ์ของชำร่วย นั่งพูดคุยกัน ฯลฯ ถึง 21.00 น. โดยเมื่อถึงเวลา 21.00 น. ผู้สูงอายุจะต้องอยู่ภายในห้องพักเท่านั้น ห้ามเดินนอกบริเวณห้องพักโดยเด็ดขาดและห้ามส่งเสียงดังรบกวนบุคคลอื่น กิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุจะเป็นตารางกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุปฏิบัติตามเหมือนกันทุกวัน

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำสารนิพนธ์เรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค 2” ผู้ศึกษาได้รับความเมตตา คุณเลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขจาก อาจารย์ ดร. ธีรพงษ์ บัวหล้า อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ให้โอกาสทางการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อบรม สั่งสอนและชี้แนวทางทั้งทางด้านวิชาการและการดำรงชีวิตมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ คือ อาจารย์วันชัย เจือบุญ และ อาจารย์ดร.สวรรษา ชื่อเลื่อม ที่กรุณาให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์และสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบ และแก้ไขสารนิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค 2 และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่มีเมตตาให้การดูแลตลอดการทำการเก็บข้อมูลภาคสนามรวมถึงให้ข้อมูลต่างๆที่มีประโยชน์กับผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณคุณยายทุกท่านที่ให้ความเอ็นดูเข้ามาพูดคุยกับผู้ศึกษาและทำให้การจัดเก็บ ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ พี่เลี้ยงเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมาและขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือใน ด้านการศึกษามาโดยตลอด

สำหรับคุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบความดีทั้งหมดให้แก่ผู้มีพระคุณดังกล่าวข้างต้นด้วยความเต็มใจ

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

นางสาวนิภาพร พุ่มซ้อน

นางสาวสุธิดา สิงหสูต

กุมภาพันธ์ 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	6
2.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ.....	15
2.3 ความเป็นมาของสถานสงเคราะห์	21
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
3.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	33
3.2 การรวบรวมข้อมูล	34
3.3 วิธีการศึกษา.....	34
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	35
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	35
3.6 ระยะเวลาการดำเนินการ	35
3.7 ข้อจำกัดในการศึกษา	35
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 สาเหตุของการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุ.....	36
4.2 ระบบการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา	39
4.3 วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา.....	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	53
5.2 อภิปรายผล.....	58
5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป	61

5.4 ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แนวคำถาม	67
ภาคผนวก ข แนวสร้างการบริหาร	69
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการศึกษา	72
ภาคผนวก ง แผนที่	78
ภาคผนวก จ ประวัติผู้ศึกษา	80

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีขนาดเล็กที่สุดของสังคมและมีความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งครอบครัวไทยในอดีตมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากเป็นครอบครัวขนาดใหญ่หรือที่เรียกกันว่าครอบครัวขยาย (Extended Family) ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องที่อยู่ชายคาเดียวกันผูกพันกันด้วยความรัก และผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว (เพ็ญแข ประจวบจันทน์, 2533) สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรม มีการอาศัยแรงงาน จากสมาชิกภายในครอบครัวในการทำเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ จึงเกิดการสานสัมพันธ์กันภายในครอบครัว และยังเป็นการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎกติกาและเคารพซึ่งกันและกัน ทำให้รู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นด้วยหลักประนีประนอม ด้วยความรัก ความเข้าใจ การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่การใช้เหตุผลและความยุติธรรมคงเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกันระหว่างบุคคลหลายบุคคล และยังถือว่าผู้สูงอายุเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของครอบครัว ครอบครัวไทยในอดีตจึงถือได้ว่าเป็นแหล่งสร้างภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ยังคงมีเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยครอบครัวไทยในอดีตจะให้ความสำคัญและเคารพผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก เปรียบผู้สูงอายุไว้เสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรที่คอยให้ความร่มเย็นเป็นสุขกับลูกหลาน เป็นเสาหลักที่คอยพยุงให้คนในครอบครัวดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่ถูกที่ควรและยังคงเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาต่างๆ ให้กับคนในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น รวมไปถึงความกตัญญูตเวทีที่มีต่อผู้มีพระคุณที่อบรมเลี้ยงดู เมื่อคนภายในครอบครัวสนใจและเอาใจใส่ผู้สูงอายุเป็นหลัก ปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุจึงไม่ค่อยเกิดขึ้นทำให้ชีวิตในบั้นปลายของผู้สูงอายุอยู่อย่างสุขกายสบายใจกับลูกหลาน ภายในครอบครัว

ในปัจจุบันสภาพของสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เมื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เริ่มแพร่กระจายเข้ามาสู่ประเทศไทย ทำให้วิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือนมีการลดทอนบทบาทลง มนุษย์เริ่มรับวัฒนธรรมและความสะดวกสบายเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้การดำรงชีวิตในแต่ละวันเปลี่ยนแปลงไป จากการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ก็เริ่มแยกตัวออกมาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) ที่ประกอบไปด้วยพ่อแม่ และลูกมากขึ้น ทำให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทน้อยลงอย่างเรื่อยๆ แต่สถาบันทางเศรษฐกิจและการเมืองกับขยายตัวเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นแบบผสมค่อนข้างไปในทางทุนนิยม จึงทำให้คนเริ่มให้ความสำคัญกับคำว่า “เงิน” มากขึ้น แล้วมุ่งหวังผลกำไรเป็นที่ตั้ง ทำให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น คนในวัยแรงงานจากชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบทก็เริ่ม

ก้าวเข้าตลาดแรงงานมากขึ้น ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด เพื่อมาสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ทำให้เห็นได้ว่าเมื่อคนวัยแรงงานออกมาทำงานนอกถิ่นฐาน ในถิ่นฐานนั้นหรือชุมชนนั้นก็เหลือเพียงแต่ผู้สูงอายุกับเด็กเท่านั้น

เมื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแผ่กระจายเข้ามาในสังคมไทยมากขึ้น จนทำให้มีการพัฒนาทางด้านการแพทย์ การสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพสิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามไปด้วย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรเกิดขึ้นทั่วโลก เมื่ออัตราการตายและเกิดลดลง ทำให้วัยสูงอายุทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นถึง 659 ล้านคน เมื่อวัยผู้สูงอายุมีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด จะถือได้ว่าประเทศนั้นเป็นสังคมผู้สูงอายุ เฉกเช่นประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรเหมือนกัน จะเห็นได้ว่าเมื่อปี พ.ศ. 2533 พบว่าประชากรในวัยเด็กมีจำนวนสูงที่สุด ต่อมาปี พ.ศ. 2543 อัตราการเกิดมีจำนวนลดลง ทำให้ประชากรวัยเด็กลดตามไปด้วย แต่ประชากรในวัยแรงงานนั้นกลับมีมากขึ้น สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยมีการคาดการณ์จำนวนประชากรของไทยไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 2573 อัตราการเกิดและอัตราการตายจะอยู่ในระดับต่ำโดยอัตราการเกิดจะลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

กระบวนการของความทันสมัย (Modernization) เข้าไปถึง ไม่ว่าสังคมนั้นๆจะมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเช่นใดมาก่อน เมื่อกระบวนการทันสมัยเกิดขึ้นแล้ว สมาชิกผู้เป็นผู้สูงอายุในสังคมนั้น จะสูญเสียสถานภาพไปและจะถูกนิยามว่าเป็นผู้ที่พึ่งพิงผู้อื่นหรือกลายเป็นภาระของสังคมนั่นเอง (อ้างถึงใน Cowgill and Lowell, 1972) จากกระบวนการนี้สอดคล้องกับการก่อตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้นในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2483 โดยมีการจัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น เพื่อจัดสวัสดิการสำหรับประชากรกลุ่มต่างๆ อันได้แก่ เด็กกำพร้า อนาคตคนพิการ ทูพพลภาพ ไร้ที่พึ่งและคนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือที่ประสบกับความทุกข์ยากเดือดร้อน ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 มีนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุขึ้นซึ่งมีสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคขึ้นเป็นแห่งแรกและยังเป็นแม่บทสำหรับสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุแห่งอื่นด้วย สถานสงเคราะห์คนชราขึ้นกับกระทรวงสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2546 บ้านบางแค ได้ปรับบทบาทจากหน่วยงานปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุเป็นงานส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยใช้ชื่อว่า ศูนย์พัฒนาการ จัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแต่กับยังพบเห็นปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น จากข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อต่างๆ ดังเช่น “ยายอายุ 70 พิการ ถูกลูกทิ้งกลางถนนย่านอ่อนนุช 46” “อนาถวันแม่ ยายเฒ่าถูกลูกทิ้ง 40 ปี” “รันทค! คุณยายวัย81ถูกทิ้งอยู่บ้านร้างตามลำพัง” นี้เป็นเพียงบางส่วนของที่เห็นได้จากสื่อในปัจจุบันจนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาหรือความเคยชินไป

แล้วสำหรับผู้เห็นข่าว แต่นั่นเป็นการขัดต่อวัฒนธรรม หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา อาทิ เรื่อง ทิศ 6 ที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า บิดา มารดาเป็นทิศเบื้องหน้า เมื่อลูกเติบโตใหญ่ควรบำรุงบิดา มารดา เลี้ยงท่านตอบ ช่วยทำกิจของท่าน ประพฤติให้เหมาะเป็นทายาท เมื่อท่านล่วงลับควรทำบุญ อุทิศให้ท่าน แต่ปัจจุบันมนุษย์ในสังคมไทยเริ่มละเลยหลักธรรมคำสอนข้อนี้ไป สิ่งที่เห็นได้อีก อย่างของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งคือสถิติการทอดทิ้งผู้สูงอายุพบว่าสัดส่วนในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป จากร้อยละ 6.3 ในปี พ.ศ. 2545 เป็นร้อยละ 7.7 ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งพบว่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 18.2 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2551) จึงทำให้เกิดสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุขึ้นอีกหนึ่งแห่งเป็นศูนย์ที่รับเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น คือ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 เป็นบริการสถานสงเคราะห์คนชรา เดิมเป็นการดูแลภายใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พอปี พ.ศ. 2545 ได้ถ่ายโอนมาให้ กรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแลแทนตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีวัตถุประสงค์ให้บริการผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทุกข์ยาก เดือดร้อน ไม่มีที่อยู่อาศัย ขาดการอุปการเลี้ยงดูแล้วสิ้นฟูและพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถอยู่กับสังคม ได้

เนื่องจากผู้สูงอายุที่ถูกละเลยหรือถูกทอดทิ้งจากครอบครัวหรือแม้กระทั่งครอบครัวไม่ สามารถช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุได้ ผู้สูงอายุจึงต้องเดินทางก้าวเข้าสู่บ้านหลังใหม่ บ้านที่เป็น ภาระหน้าที่การดูแลของสังคมและภาครัฐ การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านหลังใหม่ที่มีการ เปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งการดำเนินชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดต่างภายใต้กฎระเบียบ ที่ตั้งไว้ของสถานสงเคราะห์ จะทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียบทบาทหรือความสุขหรือไม่ บ้านหลังใหม่ ที่ใครต่อใครเรียกขานกันว่า สถานสงเคราะห์นั้น จะทำให้บั้นปลายชีวิตของชีวิตหนึ่งเปลี่ยนแปลง จะ สร้างความสุข ความสบาย ตามสิทธิความต้องการของผู้สูงอายุได้หรือไม่

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ และนำมา เผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจถึงการใช้ชีวิตในบ้านหลังใหม่ ที่เรียกว่า สถานสงเคราะห์คนชรา

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อทราบถึงสาเหตุการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาถึงระบบการจัดการการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
3. เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องวิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ผู้ศึกษาได้ใช้วิธี การศึกษาแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการใช้แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ โดยศึกษาจาก

กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มได้แก่ การใช้แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 จำนวน 5 คน และผู้สูงอายุที่พักอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 จะใช้ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับผู้สูงอายุโดยไม่จำกัดจำนวน โดยผู้ศึกษาได้เลือกที่จะทำการศึกษา วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคเป็นศูนย์บริการผู้สูงอายุที่รับเฉพาะเพศหญิงเท่านั้นเพราะเพศหญิงสูงอายุถูกทอดทิ้งมากกว่าเพศชายสูงอายุ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รู้ข้อมูลและเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
2. ได้รู้ขั้นตอนการปฏิบัติและการดูแลผู้สูงอายุว่าได้รับการดูแลคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงวิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค 2 เพื่อวิเคราะห์ถึงการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มเป้าหมายจากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 จังหวัดกรุงเทพมหานคร และมีสาระสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

1.2 แนวโน้มสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

1.3 โครงสร้างอายุของประชากร

1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.5 พัฒนาการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

1.6 แนวคิดเชิงทฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

3.1 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

3.2 สิทธิของผู้สูงอายุตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ

3.3 ปฎิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542

3. ความเป็นมาของสถานสงเคราะห์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

ชูศักดิ์ เวชแพศย์; และคนอื่นๆ (2531: 2-3) ได้กำหนดลักษณะของผู้สูงอายุว่าหมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และถือเป็นเกณฑ์ปลดเกษียณอายุราชการของประเทศไทยด้วย

องค์การสหประชาชาติ (บรรลุ ศิริพานิช. 2533: บทนำ; อ้างอิงจาก องค์การสหประชาชาติ) กล่าวว่า ผู้ใดอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปเรียกว่าเป็นผู้สูงอายุ

คำว่าผู้สูงอายุ (Elderly) ถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย โดย พล.ต.ต. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ในการประชุมระหว่างแพทย์อาวุโสและผู้สูงอายุจากวงการต่างๆ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2505 จนเป็นที่เข้าใจยอมรับและใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน การกำหนดเกณฑ์ว่า การเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจะถืออายุเท่าใดได้มีการศึกษากันมากในเรื่องนี้ตามคำจำกัดความของมติสมัชชาโลก ผู้สูงอายุที่นครเวียนนา เมื่อ พ.ศ.2505 หมายถึงผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จึงได้ใช้อายุนี้เป็นเกณฑ์เกษียณอายุการทำงาน แต่ในประเทศที่มีความเจริญทางการแพทย์พบว่า ผู้ที่มีอายุ 60 ปีแล้วยังแข็งแรงและยังสามารถทำงานได้ดี จึงมีความพยายามที่จะเพิ่มอายุของการเข้าสู่วัยสูงอายุให้สูงขึ้น คือเป็น 65 ปี หรือ มีแนวโน้มจะเป็น 70 ปี (สุรกุล เจนอบรม , 2534 : 4-5)

กรมประชาสงเคราะห์ (2536:11) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุว่า หมายถึง การพัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในระยะสุดท้ายของช่วงอายุมนุษย์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เกิดและดำเนินต่อไปจนถึงสิ้นสุดอายุขัยของชีวิตนั้นๆและการกำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ

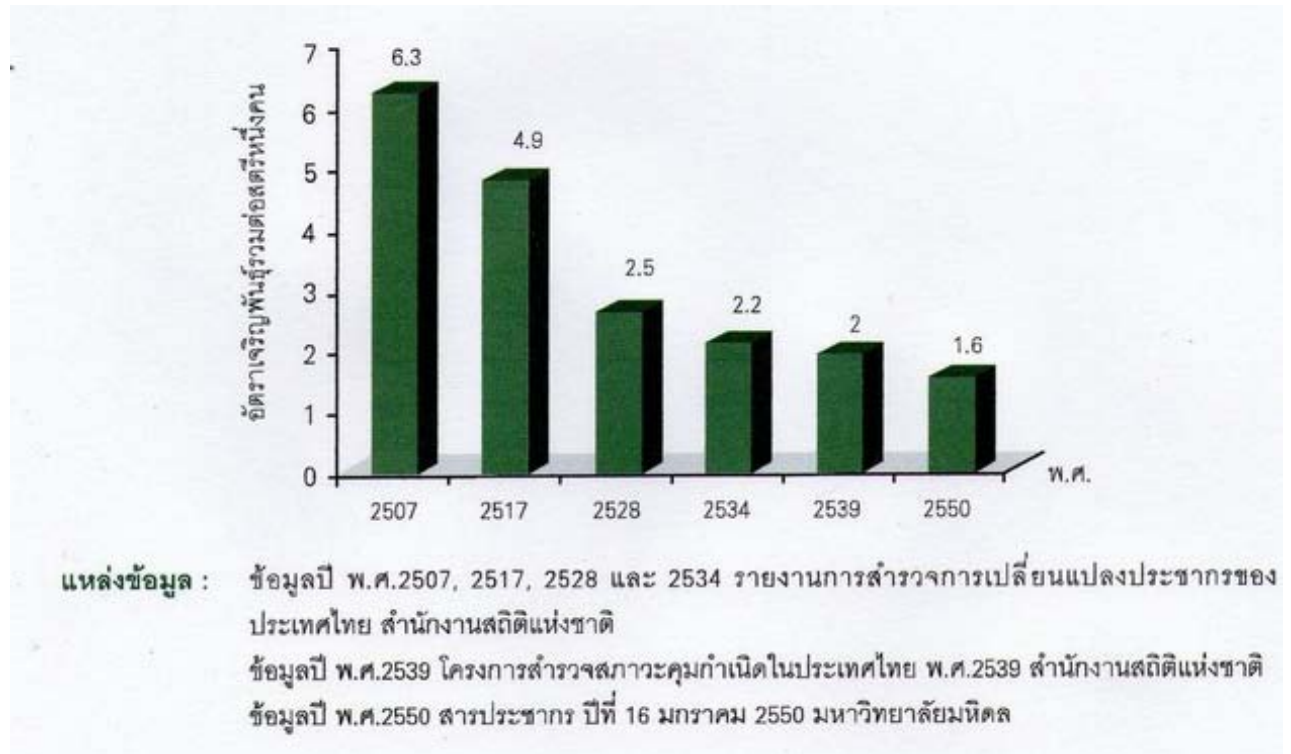
สรุป ผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีชีวิตอยู่ช่วงวัยสุดท้ายของชีวิตเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หน้าที่การงานและบทบาททางสังคมลดลง เป็นวัยที่ควรได้รับการช่วยเหลือดูแล อุปการะเพื่อมีความสุข

1.2 แนวโน้มของภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย

ในสถานการณ์สังคมปัจจุบันสังคมของผู้สูงอายุได้กลายเป็นสังคมที่มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการขยายตัวจนสังคมผู้สูงอายุกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ และมีประชากรวัยสูงอายุมากที่สุดในประเทศ การที่สังคมผู้สูงอายุมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น สาเหตุคงมาจาก การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์เราจะเห็นได้ชัดว่าในหลายรอบปีที่ผ่านมามีจำนวนประชากรวัยแรกเกิดมีการลดจำนวนลงอย่างมาก

ถ้าวัเคราะห์เจริญพันธุ์ด้วย “อัตราเจริญพันธุ์รวม” ซึ่งหมายถึงจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งมี ตลอดวัยมีบุตรหรือวัยเจริญพันธุ์ พบว่าสตรีไทยเมื่อปี พ.ศ. 2507 มีอัตรา การเจริญพันธุ์รวม หรือจำนวนบุตรเฉลี่ยประมาณ 6 คน ลดลงเหลือประมาณ 5 คนในปี พ.ศ. 2517 หลังจากที่มีโครงการวางแผนครอบครัวโดยสมัครใจ ในปี พ.ศ. 2513 และลดลงอย่างรวดเร็วเหลือเพียง 2 คน ในปี พ.ศ. 2539 ซึ่งถือเป็นจำนวนบุตรที่ทดแทนคู่สมรส หรือที่เรียกว่า “อัตราเจริญพันธุ์ในระดับทดแทน” ในปี พ.ศ. 2549-2550 อัตราเจริญพันธุ์รวมลดลงเหลือประมาณ 1.6 คน

ซึ่งเป็นอัตราการเจริญพันธุ์ที่ต่ำกว่าระดับทดแทน อัตราการเจริญพันธุ์นี้ส่งผลให้สัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีแนวโน้มลดลงในขณะที่สัดส่วนประชากรวัยผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

แผนภูมิที่ 1 แสดงอัตราเจริญพันธุ์รวมของประเทศไทย พ.ศ. 2508-2550

ช่วงที่ผ่านมามีอัตราการเกิดและอัตราการตายมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเนื่องจากประเทศไทยได้มีการพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมการแพทย์สาธารณสุขและสุขภาพ รวมถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยให้การตายในวัยทารกและวัยเด็กลดน้อยลง โรคระบาดหรือโรคติดต่อที่เคยผลาญชีวิตคนลงครวละมากๆ ได้ลดน้อยลง ชีวิตของคนไทยจึงยืนยาวขึ้น (ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์, 2548) ในขณะที่อัตราการเกิดลดจำนวนลงในระยะเวลาสั้นๆ ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากร ในปี พ.ศ. 2503 มีจำนวนประชากรสูงอายุ (ตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) 1.5 ล้านคน หรือร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมด และจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 6.7 ล้านคน ในปีพ.ศ. 2548 และจะเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัวในปี พ.ศ. 2568 เป็น 14.0 ล้านคน หรือร้อยละ 10.3 และร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดตามลำดับ สถานการณ์นี้ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ถือได้ว่าเป็นการเข้าสู่ภาวะประชากรสูงอายุเร็วมาก

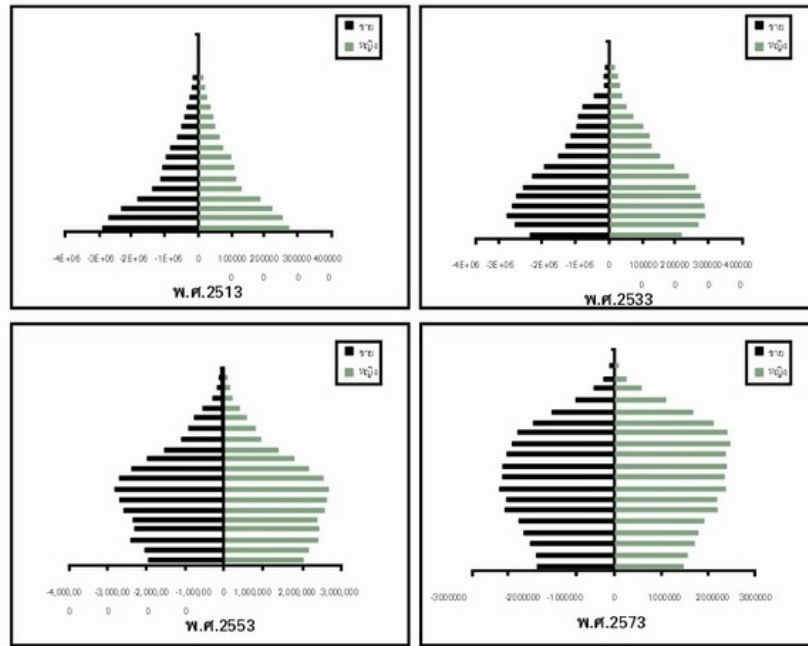
1.3 โครงสร้างอายุของประชากร

โครงสร้างอายุประชากรของประเทศไทยในช่วงเวลา 60 ปี (พ.ศ. 2513-2573) ซึ่งแสดงโดย พีรามิดประชากร พบว่า พีรามิดประชากร ปี พ.ศ.2513 ซึ่งเป็นปีที่เพิ่งเริ่มโครงการวางแผนครอบครัว พีรามิดมีฐานกว้างมากเนื่องมาจากสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) สูง โดยที่ประชากรวัยแรงงานซึ่งอยู่ส่วนกลางของพีรามิดก็มีจำนวนมากเช่นกัน ในขณะที่ส่วนบนของพีรามิดจะแคบเนื่องมาจาก ประชากรวัยสูงอายุมิมีส่วนต่ำ

อีก 20 ปี ต่อมา (ปี พ.ศ. 2533) พบว่า พีรามิดมีฐานแคบลงเนื่องมาจากสัดส่วนของประชากรวัยเด็กลดลง โดยที่ประชากรวัยแรงงานซึ่งอยู่ส่วนกลางของพีรามิด มีจำนวนมากกว่าวัยเด็ก เนื่องจากประชากรวัยเด็กในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเติบโตเป็นประชากรวัยแรงงาน ในขณะที่ส่วนบนของพีรามิดจะค่อยๆขยายกว้างขึ้นเนื่องจากประชากรวัยสูงอายุมิมีส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

อีก 20 ปี ต่อมา (ปี พ.ศ. 2553) พบว่า พีรามิดมีฐานแคบลงไปอีก เนื่องมาจากสัดส่วนของประชากรวัยเด็กลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากอัตราการเกิดลดลงไปอีก ในขณะที่ส่วนบนของพีรามิดขยายกว้างขึ้นเรื่อยๆ ประชากรวัยแรงงานซึ่งอยู่ส่วนกลางของพีรามิดได้เคลื่อนตัวไปสู่อายุที่สูงขึ้น ในขณะที่วัยสูงอายุมิมีส่วนสูงขึ้นด้วย เนื่องจากคนที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (ยุค Baby boom) ได้เคลื่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ประกอบกับประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น

ในอนาคตอีก 20 ปี (ปี พ.ศ. 2573) พีรามิดประชากรจะมีฐานแคบลงไปอีกมาก โดยสัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานจะลดลง อันเนื่องมาจากอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ส่วนบนของพีรามิดจะขยายกว้างมากขึ้นเรื่อยๆ โดยประชากรวัยสูงอายุมิมีส่วนสูงขึ้นถึง 2 เท่าตัวเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2553 เนื่องมาจากคนที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มาถึงวัยสูงอายุ และประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นอีก และสังคมไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

แผนภูมิที่ 2 พีรามิดประชากรของประเทศไทย

พ.ศ.	จำนวนประชากร อายุ 0-14 ปี	จำนวนประชากร อายุ 15-59 ปี	จำนวนประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป	ดัชนี การสูงอายุ
2513	15,506,200	17,196,600	1,680,900	10.8
2533	15,946,900	34,548,600	4,014,000	25.2
2543	15,349,000	41,026,000	5,867,000	38.2
2553	13,202,900	42,926,600	7,522,800	57.0
2563	11,172,200	43,011,900	11,888,000	106.4
2573	9,770,200	40,107,800	14,452,400	147.9

ที่มา : ข้อมูลปี พ.ศ.2503-2533 สำนักทะเบียนประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2503-2533 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ข้อมูลปี พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรอายุ 0-14ปี, 15-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป จำแนกตาม พ.ศ. 2513-2573

1.4 แนวทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุหรือทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถใช้เป็นแนวทางในการอธิบายเพื่อนช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้อย่างมีหลักเกณฑ์ มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับได้ ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (อ้างใน อารักษ์ กิติกร, 2545) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ สามารถประมวลสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับความชราด้านชีววิทยา เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุของความชราของร่างกาย ทฤษฎีกลุ่มนี้มี 3 ทฤษฎีย่อยดังนี้

1.1 ทฤษฎีทำลายตนเอง (Autoimmunity Theory) ทฤษฎีเชื่อว่าความชราเกิดจากร่างกายที่มีการสร้างภูมิคุ้มกันปกติน้อยลง พร้อมกับมีการสร้างภูมิคุ้มกันชนิดทำลายตนเองมากขึ้น ร่างกายจึงต้องต่อสู้กับเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมได้ไม่ดี ทำให้เกิดความเจ็บป่วยง่ายและเมื่อเกิดแล้วก็มีกรุนแรงเป็นอันตรายต่อชีวิต

1.2 ทฤษฎีความผิดพลาด (Error Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเมื่อคนมีอายุมากขึ้น ยีนส์จะค่อยๆเกิดความผิดพลาดและความผิดพลาดนั้นก็จะมีมากขึ้นๆจนถึงจุดที่ทำให้เซลล์ต่างๆของร่างกายเสื่อมลงและหมดอายุลง

1.3 ทฤษฎีเรดิคัลอิสระ (Free Radicals Theory) ทฤษฎีเชื่อว่าภายในร่างกายของมนุษย์มีเรดิคัลอิสระ หรืออนุมูลอิสระเกิดขึ้นอย่างมากและตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้ยีนส์เกิดความผิดปกติ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความชราด้านจิตวิทยา เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุมีบุคลิกลักษณะที่เปลี่ยนไป ทฤษฎีกลุ่มนี้มี 3 ทฤษฎีย่อย ดังนี้

2.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้สูงอายุมีความสุข หรือมีความทุกข์ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง และพัฒนาที่ด้านจิตใจของตน เช่น บุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง เห็นความสำคัญและรักผู้อื่น เมื่อเป็นผู้สูงอายุก็นจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเติบโตมาในลักษณะร่วมมือกับใครไม่เป็น ถือว่าตัวใครตัวมัน ใจคับแคบก็มักจะเป็นผู้สูงอายุที่ไม่ค่อยมีความสุข

2.2 ทฤษฎีความปราดเปรื่อง (Intelligence Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้สูงอายุที่มีความสนใจใคร่รู้ในสภาพแวดล้อม และมีการค้นคว้าเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา นั้นยังคงปราดเปรื่องคล่องแคล่ว และคงความเป็นปราชญ์อยู่ได้ตลอดไป หากบุคคลผู้นั้นมีสุขภาพดี และหากมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ก็จะมีสนับสนุนให้ผู้สูงอายุนั้นอยู่ในสังคมได้ด้วยดี

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความชราด้านสังคมวิทยา เป็นทฤษฎีที่วิเคราะห์หาสาเหตุซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีสมรรถภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปกลุ่มทฤษฎีนี้มี 4 ทฤษฎีย่อย ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่ากิจกรรมทางสังคมจำเป็นสำหรับบุคคลทุกวัย ผู้สูงอายุที่จะมีความสุขควรมีกิจกรรมทางสังคมพอสมควร ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติกิจกรรมทางสังคมอยู่เสมอจะเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง มีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในทางบวก และปรับตัวได้ดีกว่าผู้สูงอายุที่ปราศจากกิจกรรมทางสังคม

2.3.2 ทฤษฎีการแยกตนเอง (Disengagement Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่า ผู้สูงอายุและสังคมจะลดบทบาทซึ่งบทบาทซึ่งกันและกัน เนื่องจากผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนมีความสามารถลดลงและมีความสุขภาพเสื่อมถอย จึงถอยถอยหรือหลีกเลี่ยงบทบาทและกิจกรรมทางสังคม เพื่อลดความตึงเครียดหรือบีบคั้น

2.3.3 ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่าผู้สูงอายุจะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมอย่างมีความสุขนั้นขึ้นกับบุคลิกภาพและแบบแผนชีวิตของแต่ละคน เช่น บุคคลที่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมก็จะมีกิจกรรมเหมือนเดิมเมื่ออายุมากขึ้น ส่วนผู้ที่ชอบสันโดษก็จะแยกตัวเองออกจากสังคมเมื่ออายุมากขึ้น

2.3.4 ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่าผู้สูงอายุจะปรับตัวได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับกรอบบทบาททางสังคม ในแต่ละช่วงชีวิตที่ผ่านมาและยังมีผลสืบเนื่องไปถึงการยอมรับบทบาททางสังคมในอนาคตซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ด้วย

1.5 การเปลี่ยนแปลงผู้สูงอายุ

1. การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ ได้แก่

1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย เซลล์ต่างๆภายในร่างกายเริ่มตายและการเกิดเซลล์ใหม่จะเกิดขึ้นช้า ร่างกายจึงเกิดการทรุดโทรม สึกหรือ ถ้ามมีการเจ็บป่วยจะรักษายากกว่าวัยอื่นๆ นอกจากนั้นร่างกายภายนอกที่เห็นได้ชัดเจนคือ มีผมหงอก หลังโก่ง การทรงตัวไม่ค่อยอยู่

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญา ผู้สูงอายุมักจะมีอาการหลงลืมง่าย ความจำเลอะเลือน แต่ยังคงมีเหตุผลอยู่ขาดเพียงแต่ความคิดริเริ่มในการรับข้อมูลใหม่ๆได้ค่อนข้างยาก

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ผู้สูงอายุมักมีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไม่คงที่ โกรธง่าย ใจน้อย แต่บางรายใจดีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อม สังคม สภาพเศรษฐกิจ และประสบการณ์ที่ผ่านมา

1.4 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้สูงอายุจะว่างจากการทำงาน เนื่องจากอยู่ในวัยเกษียณอายุการทำงาน ผู้สูงอายุบางคนจะหันหน้าเข้าวัด เลี้ยงดูบุตรหลาน

2. ปัญหาของผู้สูงอายุ ได้แก่

2.1 ปัญหาสุขภาพ เนื่องจากร่างกายใช้งานมาเป็นระยะเวลานานย่อมมีการชำรุดสึกหรอและทรุดโทรมลง เช่น ระบบของกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบของหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะและขนาดของไต ระบบประสาทและสมอง

ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกหงุดหงิดกับการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ กล่าวการสูญเสียสภาพลักษณะของตนเอง ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจการเปลี่ยนแปลงนี้หากมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับกับสถานการณ์ล่วงหน้าจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ลดน้อยลงและช้าลง จะค่อยๆปรับตัวได้และช่วยลดปัญหาต่างๆลงได้มาก

2.2 ปัญหาเศรษฐกิจ การไม่ได้ทำงานหรือทำงานไม่ไหว ทำให้เกิดการขาดรายได้ในการดำรงชีวิตจึงเป็นหน้าที่หนึ่งของลูกหลานที่จะให้การเลี้ยงดูแก่ผู้สูงอายุ

2.3 ปัญหาด้านจิตใจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานแล้ว ไม่มีอะไรทำอาจทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ ดังนั้น ผู้สูงอายุไม่ควรอยู่ว่าง ควรหางานอดิเรกทำเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้สูงอายุต้องการความรักและความเอาใจใส่อย่างมากเนื่องจากผู้สูงอายุมักรู้สึกและคิดว่าตนเองหมดคุณค่า เนื่องจากคนนั้นไม่ได้ทำงาน ขาดสังคม ขาดเพื่อน ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนั้นแล้วผู้สูงอายุมีความแข็งแรงของร่างกายลดลงทำให้เจ็บป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆในชีวิต อาจทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้เบื่อหน่ายได้ ลูกหลานหรือคนใกล้ชิดควรใส่ใจให้ความรัก ความอบอุ่นและเอาใจใส่ผู้สูงอายุให้มากขึ้น

3. สาเหตุของปัญหาสุขภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุ ได้แก่

3.1 สาเหตุด้านร่างกาย เนื่องจากความเสื่อมโทรมของอวัยวะต่างๆภายในร่างกายเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง โรคหัวใจ และอื่นๆ นอกจากนั้นแล้วการเจ็บป่วยที่เป็นอาการเรื้อรังเป็นเวลานานๆอาจส่งผลกระทบต่อทางจิตใจได้

3.2 สาเหตุด้านจิตใจ เนื่องจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ในการหาความสามารถในการปรับตัว ทำให้อารมณ์แปรปรวนจนควบคุมไม่ได้ กลายเป็นคนหงุดหงิดง่าย โมโห ซึมเศร้า และเกิดอาการเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ

3.3 สาเหตุด้านสังคม เศรษฐกิจ จากอายุการทำงานของผู้สูงอายุอยู่ในเวลาปลดเกษียณจึงไม่ได้ทำงาน ทำให้สูญเสียอำนาจ รายได้ ตำแหน่งหน้าที่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ผู้สูงอายุบางรายกลัวการถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเหลียวแลจากญาติและคนใกล้ชิดเหมือนก่อนทำให้เครียด อารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียว ก้าวร้าว และรุนแรงขึ้น

1.6 แนวคิดเชิงทฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

การศึกษาเรื่องผู้สูงอายุมีแนวคิดเชิงทฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่สำคัญ (อ้างใน อาร์กซ์ กิติกร, 2545) ได้แก่

1.6.1 ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

การปรับตัวของบุคคลเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ กล่าวคือเมื่อคนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุเขาจะต้องปรับตัวกับสภาพชีวิตหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งไม่เหมือนบทบาทเดิมมาก่อน เช่น การละทิ้งบทบาททางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมที่เคยปฏิบัติในวัยผู้ใหญ่มายอมรับบทบาททางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบของผู้สูงอายุ

แคทเทิล เสนอแนวความคิดบทบาทของผู้สูงอายุ (Age Role) ในสังคมอเมริกันว่า มีการปรับตัวจากวัยผู้ใหญ่ไปสู่วัยสูงอายุทั้งหมด 9 ประการ ได้แก่

1. การต้องออกจากงานหรือความเป็นหัวหน้าครอบครัว
2. การต้องออกจากบทบาทของผู้นำในชุมชนและองค์กรต่างๆ
3. การละเว้นจากความผูกพันคู่สมรสเนื่องจากการตายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
4. การต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในเรื่องที่อยู่อาศัย
5. ลดความสนใจลงในการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
6. มีการพึ่งพาและขอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพิ่ม
7. อยู่ภายใต้การดูแลของลูกหลาน
8. มีการร่วมสมาคมของผู้สูงอายุ
9. มีการวางแผนในชีวิตแบบวันต่อวัน

โดยเนื้อหาของทฤษฎีบทบาทจะสรุปว่าเมื่อคนๆหนึ่งแก่ตัวลง คนๆนั้นก็จะต้องสวมบทบาททางสังคมใหม่ ซึ่งไปด้วยกันกับวงจรชีวิตใหม่ เมื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ บทบาทความเป็นวัยผู้ใหญ่ก็สูญหายไปแล้วก็จะมาสวมบทบาทของผู้สูงอายุแทน

1.6.2 ทฤษฎีแห่งกิจกรรม (Activity Theory)

เดคเกอร์ ได้กล่าวว่า ทฤษฎีกิจกรรมเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ที่สุดและเป็นทฤษฎีทางสังคมที่มีการพูดถึงอย่างกว้างขวาง โดยเน้นแนวคิดทฤษฎีตั้งอยู่บนพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุสืบเนื่องจากผู้สูงอายุมีความสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนและสามารถสร้างสถานการณ์ใหม่ขึ้นมาเป็นเครื่องทดแทนสิ่งที่เสียไป เช่น การสูญเสียบุคคลที่รัก การมีชีวิตอย่างโดดเดี่ยว ผู้สูงอายุก็น่าจะพยายามหากิจกรรมอื่นๆมากระทำเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดไป

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุ สืบเนื่องจากความต้องการทางด้านจิตใจ และด้านการยอมรับทางสังคมที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุขาดความต้องการด้านหนึ่งก็จะหาสิ่งหนึ่งมาทดแทน

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเชื่อว่า กิจกรรมต่างๆสามารถนำมาชดเชยภาระหน้าที่การงานที่ต้องหมดความรับผิดชอบลงไป การหมดสภาพที่ต้องเลี้ยงดูลูกหลานและอื่นๆ เหตุนี้ การที่ผู้สูงอายุได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ พบปะกับบุคคลอื่นๆ จะทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในสังคมนั้นๆ จากการศึกษาของโรส ได้ให้เหตุผล

การมารวมกลุ่มเพื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันในกลุ่มผู้สูงอายุไปสู่การพัฒนาความรู้สึกนึกคิดในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้การเปลี่ยนแปลงในบรรทัดฐาน(Norms) ค่านิยม(Values) และทัศนคติเกี่ยวกับตนเอง (Self-conception) ของผู้สูงอายุไปในทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ เดคเกอร์ ยังได้กล่าวสนับสนุนว่ากิจกรรมทางสังคมเป็นแก่นแท้ของชีวิตและจำเป็นสำหรับคนทุกวัย กิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากการมีบทบาทที่ดีทางสังคม (Social Well-being) ของผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับความคล่องแคล่วที่ยังคงอยู่ ทัศนคติเกี่ยวกับตัวเอง (Self-conception) จะดีจะถูกต้องเพียงใดเป็นผลมาจากการสังสรรค์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ทฤษฎีกิจกรรมยืนยันว่าผู้สูงอายุที่สามารถดำรงกิจกรรมทางสังคมไว้ได้จะเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง

1.6.3 ทฤษฎีความต่อเนื่อง (continuity Theory)

ทฤษฎีนี้ แอชลีย์ มองว่าผู้สูงอายุต้องมียุทธศาสตร์ต่อเนื่อง ซึ่งสร้างสมมาตั้งแต่วัยผู้ใหญ่และวัยกลางคนที่ทำให้บุคคลสามารถปรับทัศนคติและค่านิยมต่างๆ ให้เข้ากับบรรทัดฐานของสังคม ผู้สูงอายุให้มีความตระหนักหรือเตรียมตัวก่อนการเกษียณจะแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีได้มีความตระหนักหรือเตรียมตัวการเกษียณ

การปรับตัวของผู้สูงอายุนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ จะขึ้นอยู่กับการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาเพียงใด บุคคลทั่วไปมักจะเตรียมแนวทางที่ตนเองคิดว่าประสบความสำเร็จในชีวิตของตนเองที่ผ่านเพียงใด บุคคลทั่วไปมักจะเตรียมแนวทางที่ตนเองคิดว่าประสบความสำเร็จในชีวิตของการเป็นผู้สูงอายุมากกว่าที่จะพยายามปรับตนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์สังคม

2. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

2.1 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (อ้างใน สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2547)

2.1.1 ตามมาตรา 10 บัญญัติไว้ว่า สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการและให้อำนาจหน้าที่ต่อไปนี้

1. จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุเสนอต่อคณะกรรมการ
2. รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครองส่งเสริมและสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ
3. เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

4. สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน
5. ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหาร ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรอื่นในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมเบาะสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
6. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว รายงานต่อคณะกรรมการ
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพบทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
 - 2.1.2 ตามมาตรา 11 บัญญัติไว้ว่า ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้
 1. การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
 2. การศึกษา ศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
 3. การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
 4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
 5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่นๆ
 6. การช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
 7. การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
 8. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
 9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการแก้ไข ปัญหาครอบครัว
 10. การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
 11. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
 12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามพิธี
 13. การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.2 สิทธิของผู้สูงอายุตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ

2.2.1 การมีอิสรภาพในการพึ่งตนเอง

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอ ทั้งจากการจัดสรรรายได้ การสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและ ชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือตนเอง
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและโอกาสได้ทำงาน หรือมีโอกาที่จะสร้างรายได้ทางอื่นให้กับตนเอง
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน
4. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงโครงการฝึกอบรมและ โครงการด้านการศึกษาที่เหมาะสม
5. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถที่จะปรับให้เข้ากับสภาพพึงพอใจส่วนบุคคลและความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป
6. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะพักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.2.2 การมีส่วนร่วม

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิคงอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนด และดำเนินนโยบายที่มีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่อันดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกับคนรุ่นใหม่
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาและพัฒนาโอกาสในการให้บริการแก่ชุมชน และทำงานอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะก่อตั้งขบวนการหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ

2.2.3 การอุปการะเลี้ยงดู

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัวและชุมชน ตามคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและคงไว้หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด และเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย
3. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับบริการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมอิสรภาพในการดำเนินชีวิตการปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู
4. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะให้บริการด้านการปกป้องคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคมในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เป็นมิตร ตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการ
5. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมีชุมชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในขณะที่อยู่ในสถานที่ใดใด หรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้งพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ

ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู และคุณภาพชีวิตของตนเอง

2.2.4 การบรรลุความต้องการ

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่
2. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา และนันทนาการในสังคม

2.2.5 ความมีศักดิ์ศรี

1. ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงปลอดภัย ปราศจากการถูกแสวงหาผลประโยชน์ ตลอดจนการปฏิบัติอย่างทารุณ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ผู้สูงอายุพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัยเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภูมิภาค ศาสนา ความพิการ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสถานภาพอื่นใด

2.3 ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยพ.ศ. 2542 จัดขึ้นเป็นภารกิจที่สังคมและรัฐบาลพึงมีต่อผู้สูงอายุ มีสาระสำคัญ 9 ประการ ดังนี้

- ข้อที่ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งและละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองหรือครอบครัวได้ และผู้พิการที่สูงอายุ
- ข้อที่ 2 ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- ข้อที่ 3 ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้านเพื่อสามารถปรับบทบาทของตนได้สมวัย
- ข้อที่ 4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า
- ข้อที่ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถเข้าถึงหลักประกันและสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจร โดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามคตินิยม

ข้อที่ 6 ผู้สูงอายุควรได้มีบทบาท และส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และความเข้าใจอันดีระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันและกับบุคคลทุกวัย

ข้อที่ 7 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องกำหนดนโยบาย และแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อที่ 8 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อที่ 9 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคม ต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยม ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมที่เน้นความกตัญญูต่อกัน และความเอื้ออาทรต่อกัน

2.4 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564)

วิสัยทัศน์

"ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม" โดย ประชากรผู้สูงอายุที่มีสถานภาพดี (สุขภาพ ดีทั้งกาย และจิต ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง) ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ใน ชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ ระบบสวัสดิการและบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการ

ปรัชญา

1. การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม
2. ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพ สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. ผู้สูงอายุมีศักดิ์ศรีและสมควรดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพที่สมเหตุสมผล และสมวัย

4. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคมและถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจะประสบความทุกข์ยาก และต้องการการเกื้อกูลจากสังคมและรัฐ แต่ก็ก็เป็นเพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

2. เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

3. เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน

4. เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกิจด้านผู้สูงอายุ

5. เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชนชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่าง ประสานและสอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) จัดแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก

1.1 มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

1.2 มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก

2.1 มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น

2.2 มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

2.3 มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ

2.4 มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

2.5 มาตรการ ส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

2.6 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

3.1 มาตรการคุ้มครองด้านรายได้

3.2 มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ

3.3 มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

3.4 มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก

4.1 มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ

4.2 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

5.1 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และพัฒนางานด้านความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

5.2 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

5.3 มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

5.4 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

3. ความเป็นมาของสถานสงเคราะห์

ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงได้มอบให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่เดือดร้อนมีความทุกข์ยากประสบปัญหาและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง กรมประชาสงเคราะห์จึงได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2496 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้การสงเคราะห์คนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือประสบปัญหาความทุกข์ยาก เดือดร้อน หากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้

2. เพื่อให้บริการแก่คนชราที่อยู่กับครอบครัวของตน แต่มีความต้องการบริการสงเคราะห์คนชราบางอย่าง เช่น การรักษาพยาบาล กายภาพบำบัด นันทนาการ

3. เพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัวผู้มีรายได้น้อย หรือยากจน ที่ไม่สามารถจะอุปการะเลี้ยงดูคนชราไว้ในครอบครัวได้

4. เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมอันเกี่ยวกับคนชรา ไม่ให้เร่ร่อน ทำความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคมและให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างผาสุกตามสมควรแก่สภาพ

5. เพื่อเป็นการตอบแทนคุณความดีที่คนชราได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ

6. เพื่อผู้สูงอายุจะได้คลายวิตกกังวล เมื่อชรภาพ ไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ แล้วทางรัฐบาลมีหน้าที่จะเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูต่อไป

ปัญหาการทอดทิ้งพ่อแม่ไว้ที่บ้านพักคนชรามีมากขึ้น เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันมีอัตราผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้เหมือนดังเช่นอดีต ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะทางสังคมที่แปลงเปลี่ยนไป จากเดิมที่สังคมไทยเคยอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันกลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความห่างเหินและบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุลดน้อยลง ซึ่งแท้จริงแล้วครอบครัวในอดีตที่มีลักษณะแบบขยายจะมีลักษณะทางสายใยที่ผูกพัน โดยเกิดท่ามกลางสมาชิกในครอบครัวที่สนิทสนม เอื้ออาทรต่อกัน เกิดการพึ่งพาอาศัยกันภายในครอบครัว ครอบครัวจะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเป็นพวกเดียวกัน โดยผู้สูงอายุมีการอบรมสั่งสอนเรื่องการตอบแทนพระคุณ การกตัญญูกตเวทิต์ให้กับลูกหลานได้เข้าใจ ทุกสิ่งทุกอย่างจะมาลดน้อยลงเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง เป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่ทำให้คนคำนึงถึงรายได้เป็นอันดับต้นๆ จึงทำให้สมาชิกภายในครอบครัวส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกบ้านหรือทำงานต่างถิ่นฐาน เพื่อสร้างฐานะ เพิ่มความภาคภูมิใจเมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่กลับทำให้สมาชิกภายในครอบครัวเกิดความห่างเหิน พบปะกันน้อยลง สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากสภาพร่างกายที่เสื่อมสภาพลงตามธรรมชาติ ของผู้สูงอายุ ระบบอวัยวะต่างๆ ก็ทำงานมีประสิทธิภาพลดลง ทำให้โรคต่างๆ เพิ่มมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มมากขึ้นด้วย ผู้สูงอายุจะมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายมากกว่าวัยอื่น อาจมีการเคลื่อนไหวทางร่างกายที่ลำบากขึ้น เชื่องช้า เดินไม่สะดวกเหมือนก่อน เมื่อร่างกายอ่อนแรง ก็จะส่งผลให้สภาพจิตใจอ่อนแอตามไปด้วย เมื่อต้องจำเจอกับ สิ่งหนึ่งสิ่งใดมากขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุมีปัญหาทางด้านจิตใจ อารมณ์หวนไหว้มากขึ้น เช่น โกรธ เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้ง กลัวถูกทอดทิ้ง เพราะช่วยตัวเองได้น้อยลง ใจน้อย เพราะคิดว่าตนเอง ไร้ค่า ลูกหลานไม่สนใจ หงุดหงิด เพราะทำอะไรด้วยตนเองได้น้อยลง ใครทำก็ไม่ถูกใจ จึงกลายเป็นคนจู้จี้ ขี้บ่น แสลงอนว่าห่วย เพราะขาดเพื่อนคู่ชีวิต เพื่อนคู่ใจ ขาดคนที่คุ้นเคย

จากที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อคนก้าวเข้าสู่ผู้สูงอายุ อารมณ์ ความรู้สึกและสภาพร่างกายก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้สูงอายุทำอะไรไม่สะดวกเหมือนก่อนต้องอาศัยหรือพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ผสมกับระบบเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือความเจริญเข้ามาสู่สังคมครอบครัวมากขึ้น ทำให้สมาชิกภายในครอบครัวห่างเหิน เข้าใจความต้องการกันน้อยลง และยังผสมผสานกับการขาดการอบรมเรื่องความกตัญญูกตเวทิต์ต่อผู้มีพระคุณอีก เป็นผลให้กระทบต่อความสัมพันธ์ทางครอบครัวได้ง่ายขึ้น อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกภายในครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ จึงเกิดปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุตามมาดังเช่นปัจจุบัน จากสถิติการถูกทอดทิ้งผู้สูงอายุพบว่าสัดส่วนพบว่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเพศหญิงเป็นเพศที่มีอายุยืนยาวกว่าเพศชาย กรมประชาสงเคราะห์เดิมจึงเปิดสถานสงเคราะห์แห่งใหม่ที่รับเฉพาะเพศหญิงเข้ารับการสงเคราะห์โดยเฉพาะ คือ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

คณะผู้จัดทำจึงตัดสินใจเลือกสถานสงเคราะห์แห่งนี้ เพื่อทำการศึกษา ซึ่งสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีประวัติความเป็นมาว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีชื่อย่อว่า บ้านผู้สูงอายุบางแค 2 ได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2539 เดิมอยู่ในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพ สำนักพัฒนางานสังคม กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2546 โดยได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ได้รับการบริจาคที่ดินจาก คุณรำพึง รอประยูรและคุณปลั่ง สง่ารัก ที่ดินมีเนื้อที่ทั้งหมด 3 ไร่ 3 งาน 67 ตารางวา เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 โดยเริ่มแรกสร้างอาคารคอนกรีต 3 ชั้น จำนวน 1 หลัง แล้วเริ่มดำเนินการรับผู้สูงอายุที่เป็นเพศหญิง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา และได้มีพิธีเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2541 โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จเปิดสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 โดยบริเวณสถานสงเคราะห์ฯ ประกอบไปด้วย

1. อาคารคอนกรีต 3 ชั้น โดย
 - ชั้น 1 เป็นสำนักงาน ห้องอาหาร ห้องอาชีวบำบัด และห้องดนตรีไทย
 - ชั้น 2 เป็นห้องพักผู้สูงอายุ
 - ชั้น 3 เป็นห้องพักผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่
2. อาคารศาลาธรรม ชั้นเดียว จำนวน 1 หลัง เป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของผู้สูงอายุ
3. ศาลาที่พักผ่อน เป็นศาลาลักษณะ 6 เหลี่ยม จำนวน 3 หลัง อยู่บริเวณ สนามด้านหน้าสถานสงเคราะห์ฯ

ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2546 คณะกรรมการหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพฯ ได้มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯและรับทราบปัญหาการขาดแคลนอาคารพยาบาล ซึ่งไม่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเพิ่มขึ้นจากการเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต เนื่องจากความชรา ภาพและในวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 ประธานหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพฯ ได้มาเยี่ยมสถานสงเคราะห์ฯอีกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ที่จะก่อสร้างอาคารพยาบาลพร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ และเป็นการฉลองครบ 50 ปี ของการก่อตั้งหอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพฯ อาคารสถานพยาบาลเริ่มลงมือก่อสร้างเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 และเสร็จสมบูรณ์เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ใช้เวลาก่อสร้างทั้งหมด 6 เดือน ด้วยงบประมาณกว่า 26 ล้านบาท ลักษณะอาคารเป็นคอนกรีต 2 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยรวม 1,100 ตารางเมตร ประกอบด้วย

ชั้น 1 ประกอบไปด้วย ห้องผู้ป่วย 28 เตียง ห้อง ตรวจสุขภาพ ห้องจ่ายยา ห้องอาคาร ห้องพัสดุ ห้องน้ำ ห้องซักผ้า ห้องลิฟท์ และห้องรับรองผู้มาบริจาค

ชั้น 2 ประกอบไปด้วย ห้องกายภาพบำบัด ห้องสมุด ห้องพัสดุ ห้องน้ำ และทางเดิน
เชื่อมต่อกับตัวอาคารเดิม

อาคารสถานพยาบาลหลังนี้ มีความพิเศษ โดยมีราวมือจับ (เป็นสแตนเลส) รอบตัวอาคาร
ทั้งตัวบันได ฝาผนังห้องน้ำ โดยเฉาะห้องน้ำจะมีปุ่มสัญญาณฉุกเฉินตรงไปสู่ห้องพยาบาลทันที

อาคารสถานพยาบาล รัชมอบอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2548 โดยมีประธาน
หอการค้าญี่ปุ่นกรุงเทพฯ (มร. เคนจิ ชิราซากิ) เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย(มร. อาสึชิ
โทคิโนยะ) เป็นผู้แทนส่งมอบอาคาร ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ (นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน) เป็นผู้รับมอบ
อาคาร

สถานที่ตั้ง

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ตั้งอยู่เลขที่ 69/4 หมู่ 9 ซอยหนองใหญ่ ถนน
กาญจนาภิเษก แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160 เนื้อที่ทั้งหมด 3 ไร่ 3 งาน 67 ตารางวา เป็น
ที่ดินราชพัสดุ

ทิศใต้	จดถนนหนองใหญ่
ทิศเหนือ	จดพื้นที่ของเอกชน
ทิศตะวันออก	จดบ่อน้ำมัน นิรันดร์คอน โคมินิยม
ทิศตะวันตก	จดบ้านพักอาศัยของประชาชน

ปัจจุบันสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ทั้งหมด 120 คน เจ้าหน้าที่
42 คน ที่ต้องคอยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนดูแลผู้สูงอายุตลอด 24 ชั่วโมง โดยเจ้าหน้าที่ประกอบไป
ด้วย ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ฯ นักสังคมสงเคราะห์ นักกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่การเงินและการ
บัญชี เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป พี่เลี้ยง แม่ครัว พนักงานขับรถยนต์และ
พนักงานรักษาความปลอดภัย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัทิริยา รัตนวิมล (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ใน
ในภาวะพึ่งพา: กรณีศึกษาในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า
1. ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความเครียดในบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับเล็กน้อยและมีความพร้อมในการเป็น
ผู้ดูแลโดยรวมอยู่ในระดับเล็กน้อย 2. เพศชาย และเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยความเครียดในบทบาท
โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ระดับอายุ ที่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความเครียดใน
บทบาทโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4. ระดับการศึกษา ที่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ย
ความเครียดในบทบาทโดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5. ผู้ดูแลที่มีรายได้ไม่
เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยความเครียดในบทบาทโดยรวม มากกว่าผู้ดูแลในกลุ่มที่มีรายได้พอใช้บ้างไม่
พอใช้บ้างและผู้ดูแลในกลุ่มที่มีรายได้พอใช้หรือมีรายได้เหลือเก็บ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 6. ผู้ดูแลที่มีความพร้อมในการเป็นผู้ดูแลในระดับที่ต่ำ มีค่าเฉลี่ยความเครียดในบทบาท

โดยรวมสูงกว่ากลุ่มผู้ดูแลที่มีความพร้อมในการเป็นผู้ดูแลในระดับที่สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผู้ดูแลที่ได้รับการเยี่ยมที่มากกว่าครั้ง มีค่าเฉลี่ยความเครียดในบทบาทรวมในระดับที่สูงกว่ากลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ได้รับการเยี่ยมที่น้อยครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากมุมมองของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีความเครียดในบทบาทสูงพบว่า ความเครียดในบทบาทมีประเด็นหลักครบทั้ง 9 ด้านตามกรอบแนวคิด

อรนุช ไล่อุบลุม (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สัมพันธภาพในครอบครัวและการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรา: กรณีศึกษาสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางละมุงและในพื้นที่ตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรานั้น มูลเหตุสูงสุดของผู้สูงอายุมี 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. ด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความยากจน รายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพภาระหนี้สิน
2. ด้านการเกื้อหนุนทางสังคม ได้แก่ ด้านอารมณ์ สิ่งของหรือบริการต่างๆ ด้านข้อมูลข่าวสารและ
3. ภาวะสุขภาพร่างกายที่เสื่อมสภาพลง อันมีวัยเป็นตัวกำหนด

ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ และมูลเหตุสูงสุดของครอบครัวมี 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาด้านความยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีภาระหนี้สิน และ มีสมาชิกวัยพึ่งพิงภายในบ้านหลายคน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้ สำหรับปัจจัยระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัวพบว่า การถูกลดบทบาทหน้าที่ในครอบครัวอันเนื่องมาจากวัยของผู้สูงอายุนั้น ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า และทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดน้อยลง ผู้สูงอายุเริ่มมีชีวิตห่างเหินออกจากครอบครัวของตนเอง เกิดความขัดแย้งในใจและไม่มีความสุขในชีวิต การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะคือ การจัดสวัสดิการในด้านต่างๆ ให้กับผู้สูงอายุควรจัดลักษณะการทำงานเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเกื้อหนุนและช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุข กระตุ้นสมาชิกในครอบครัวให้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุที่จะดำรงชีวิตในบั้นปลายสุดท้าย อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุข รวมทั้งภาครัฐควรเป็นสื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ด้านการศึกษาวิจัย ควรมีการศึกษาสัมพันธภาพของผู้สูงอายุกับครอบครัวเพื่อให้ได้ข้อมูลกว้างขวางมากขึ้นหน่วยงานภาครัฐจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการรองรับประชากรผู้สูงอายุที่นับวันจะมีมากขึ้น และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจของผู้สูงอายุเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางนำผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์กับไปอยู่กับครอบครัวได้อย่างมีความสุข

อังคณา ตันท์เอกคุณ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา มี 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. อาหาร

2. การดูแล 3. สิ่งแวดล้อมและ 4. บุคลากร จากผลการศึกษาคั้งนี้ทำให้ทราบถึงคุณภาพการดูแล ความคาดหวังของผู้สูงอายุที่ต้องการรับการดูแลจากสถานสงเคราะห์คนชรา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดบริการและพัฒนาการดูแลให้มีคุณภาพตามความคาดหวังของผู้สูงอายุ และในการวิจัยทางการแพทย์ยาบาลเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพต่อไป

ลักษณพร กิจบุญชู (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความชราชกับสถานภาพและบทบาทของผู้สูงอายุในชุมชนโข่ง กรณีศึกษาบ้านเนินหว่า ตำบลกง อำเภอไทรโยต จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า การวิจัยพบว่า 1. คำว่า ผู้สูงอายุ ในภาษาลาวโข่ง เรียกว่า "คนเฒ่า" หรือ "คนเฒ่า" หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับ ผีบรรพบุรุษและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในด้านการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของ ลาวโข่งไว้ 2. เนื่องจากสังคมโข่งเป็นสังคมประเพณีวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับ พิธีกรรมเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษที่มีผู้สูงอายุลาวโข่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในการ ประกอบพิธีกรรมจึงทำให้ผู้สูงอายุมีความสำคัญและมีสถานภาพที่สูงตามไปด้วย 3. บทบาทของผู้เฒ่าลาวโข่งที่พบ คือ บทบาทในฐานะหัวหน้าครัวเรือน และการตัดสินใจในครอบครัว บทบาทในการแบ่งเบาภาระภายในบ้าน บทบาทในการให้คำปรึกษา และเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจแก่บุตรหลาน บทบาทในการตัดสินใจในครอบครัวและอำนาจในการ ปกครอง บทบาทด้านการศึกษา บทบาทด้านศาสนา บทบาทด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม และ ประเพณี บทบาทในการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม

โกวิท ราชวงศ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา หลักคำสอนเรื่องความกตัญญู กตเวทิตะ ในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาทัศนคติของคนชราว่าด้วย การทอดทิ้งบุพการีในสังคมไทย พุทธ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความเข้าใจหลักคำสอนเรื่องความกตัญญู กตเวทิตะ เป็นอย่างดี มีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาจะเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา ในระดับสูง การปฏิบัติต่อบิดามารดาเมื่อครั้งเป็นหนุ่มสาวอยู่ในระดับดี ส่วนสาเหตุ สำคัญที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุตรหลานได้นั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัญหาขาดแคลน ผู้ดูแลในเวลากลางวัน รongลงมาคือปัญหาด้านสุขภาพ ส่วนบุคคลที่มาเยี่ยมผู้สูงอายุ มากที่สุดคือ หลานหรือเหลน และในบั้นปลายชีวิตผู้สูงอายุเลือกที่จะอยู่สถานสงเคราะห์ คนชราบางแควมากที่สุด ในด้านความพึงพอใจของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุพึงพอใจมากและ ที่พึงพอใจมากที่สุดคือ การบริการของผู้ดูแลของสถานสงเคราะห์คนชรา ส่วนด้านความ ต้องการ พบว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการ มากนัก ที่ต้องการคือให้หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ซึ่งขณะนี้สถานสงเคราะห์ คนชราก็ดูแลดีอยู่แล้ว

ดำรง เบญจศิริ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินชีวิตและคามสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุนั้น ผู้สูงอายุจะมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพบเห็นทั่วไปในชนบท อาจมีข้อแตกต่างปลีกย่อยคือ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ และความแตกต่างทางเพศ ผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

ก่อนข้างราย การดำเนินชีวิตไม่ค่อยลำบากมากนักเพราะมีพื้นฐานและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมาก่อน และการยอมรับสถานภาพทางสังคมจะมีมากกว่าแตกต่างจากผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะผู้สูงอายุหญิงที่สามีตายจากไป จะดำเนินชีวิตด้วยความยากลำบากและขัดสน ทั้งนี้เพราะต้องรับภาระหนักหลายเรื่อง ซึ่งมีทั้งเรื่องหารายได้ประจำ และมารับผิดชอบในครอบครัว

กรกมล บำรุงวัด (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพและวิถีชีวิตผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า สภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันและ การดูแลสุขภาพพบนามัยพบว่าผู้สูงอายุมีภารกิจที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่คือ การทำงานบ้าน ถ้ามีเวลาว่างผู้สูงอายุนิยมที่จะดูโทรทัศน์ ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายน้อย และกิจกรรมการออกกำลังกายที่ปฏิบัติได้คือการเดินเร็ว และการแกว่งแขน นอกจากนั้นยังมีการสวดมนต์เป็นประจำ และมีการดูแลสุขภาพร่างกายได้ดี รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รับประทานผักและผลไม้เป็นประจำ มีการรักษาความสะอาดของร่างกายเป็นประจำเมื่อเจ็บป่วยมักจะรีบ ไปพบแพทย์และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ได้ดี ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ 5 ประการด้วยกันคือ ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส และการศึกษาพบว่า มีผลต่อวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเรื่องการรับประทานอาหาร การรักษาความสะอาด การปฏิบัติภารกิจประจำวัน การยอมรับภาวะถดถอย พบว่า ผู้สูงอายุมีการยอมรับภาวะถดถอยอันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสังคมได้ดี จึงมีผลต่อสภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเรื่องการใช้เวลาว่างและการปฏิบัติกิจทางศาสนาได้ดี การได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย ความรักความอบอุ่น การงาน การดูแลสุขภาพตนเอง และการลดการพึ่งพาผู้อื่น พบว่ามีผลต่อสภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพตนเอง เมื่อผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจดี ผู้สูงอายุจะมีการดูแลสุขภาพตนเองได้ดี มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีการตรวจสุขภาพและปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออยู่เป็นประจำ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่าครอบครัว ชุมชนและเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเหล่านี้ในระดับต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีความสัมพันธ์กับครอบครัวอยู่ในระดับดี จะมีผลดีต่อสภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเรื่องการรับประทานอาหารและการปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ดี การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์และสังคม ด้านการยอมรับนับถือและเห็นคุณค่า และด้านข้อมูลข่าวสาร พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะมีผลต่อสภาพและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองได้ดี จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ควรจะมีการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในการปลูกจิตสำนึกเพื่อให้ปรับตัวเข้ากับผู้สูงอายุได้ดี ควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมกับผู้สูงอายุ และจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุให้มากและเข้าถึง

กลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุดควรมีการจัดสวัสดิการและส่งเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ และในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนควรเน้นให้ชุมชนเห็นคุณค่าและยอมรับในความสำคัญของผู้สูงอายุ

ริยา สิริมังคลาภรณ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษารายกรณีวิถีชีวิตผู้สูงอายุที่มีปัญหาการปรับตัวในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านศรีตรัง จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่มีปัญหาการปรับตัว มีสาเหตุมาจาก ผู้สูงอายุมิบุคลิกภาพ ไม่เหมาะสม ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี สัมพันธภาพกับเพื่อนไม่ดี นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษารายกรณีทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความเข้าใจในสภาพปัญหาของตนเอง ยอมรับตนเองและผู้อื่นได้มากขึ้น สามารถ ปรับตัวและมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น และสามารถเผชิญ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้อย่างเหมาะสม

กฤษณา บุรณะพงศ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกในคุณธรรมของผู้สูงอายุมิ 4 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ศาสนา เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในครอบครัว และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยทั้ง 4 สามารถทำนายความแปรปรวนต่อความสำนึกในคุณธรรมได้ร้อยละ 22.382) มีเพียงปัจจัยเดียว คือ การสนับสนุนทางสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสามารถทำนายความแปรปรวนต่อความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมได้ร้อยละ 11.32 และ3) ไม่มีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้สูงอายุในการขัดเกลาด้านคุณธรรมแก่เยาวชน นอกจากนี้ พบว่าผู้สูงอายุมีระดับความสำนึกในคุณธรรมและความพึงพอใจในการสืบทอดคุณธรรมอยู่ในระดับสูง และพบว่ามิปัจจัยเพียงด้านเดียวคือ ศาสนาของผู้สูงอายุต่อความสำนึกในคุณธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนความพึงพอใจในการสืบทอด พบว่า ทุกปัจจัยมิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีความสำนึกในคุณธรรมสูงและมีความพึงพอใจในการทำหน้าที่สืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชน แสดงว่าผู้สูงอายุยังคงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง ส่วนความสำเร็จในบทบาทดังกล่าว จะต้องอาศัยปัจจัยอีกหลายประการ ฉะนั้นสมาชิกในสังคมควรสนับสนุนอย่างจริงจังให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสดำเนินบทบาทดังกล่าวอย่างเหมาะสมในสังคมไทย

ณัฐริธา หนูนวนล (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา โลกทัศน์ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1. โลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์และชุมชน แยกประเด็นได้เป็นโลกทัศน์ที่มีต่อครอบครัว ผู้สูงอายุเห็นว่าบุตรจะต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ ให้ความยกย่องผู้ที่อาวุโสกว่าบิดามารดาต้องเลี้ยงดูบุตรและมีสิทธิในวิถีชีวิตของบุตร ภรรยาต้องมีความซื่อสัตย์ ต่อสามี โลกทัศน์ที่มีต่อวัยสูงอายุ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้บทบาทของผู้สูงอายุ ในครอบครัวลดลงและมีแนวโน้มว่าจะถูกทอดทิ้งให้รัฐรับภาระมากขึ้น โลกทัศน์ที่มีต่อชุมชน การอยู่ร่วมกันในชุมชนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของชุมชน และบทบาท

ของผู้สูงอายุในชุมชน ลดลง โลกทัศน์ที่มีต่อปัญหาสังคมเห็นว่าการหย่าร้างมีมากขึ้น ครอบครัวไม่มีเวลาอบรม สั่งสอนบุตรหลานและสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีส่งผลให้เด็กกระทำผิด การห่างเหินศาสนาทำให้ คนขาดศีลธรรมและละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิม ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อบรรทัดฐานทางสังคม อีตลิบสอง คองสิบสี่เป็นสิ่งสำคัญที่ควรยึดถือและปฏิบัติ 2. โลกทัศน์ที่มีต่อเศรษฐกิจแยกประเด็นได้เป็นโลกทัศน์ที่มีต่อการหารายได้ รายได้ของผู้สูงอายุได้มาจากการรับบริจาคจากลูกหลาน การทำงานในสถานสงเคราะห์ และเงินออม ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวโดยการรับจ้างและค้าขาย โลกทัศน์ที่มีต่ออาชีพ ข้าราชการเป็นอาชีพที่มีเกียรติน่ายกย่อง ค้าขายเป็นอาชีพที่ทำให้ร่ำรวย และรังเกียจอาชีพขอทาน โลกทัศน์ที่มีต่อการใช้จ่ายในด้านต่างๆ ผู้สูงอายุมีการใช้จ่าย ในด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค เครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย และความ ต้องการด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุคือ เงิน 3. โลกทัศน์ที่มีต่อการเมืองแยกประเด็นได้เป็นโลกทัศน์ที่มีต่อการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ผู้สูงอายุเห็นว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดจะต้องเผยแพร่ให้ประชาชน ได้รับทราบ และจะต้องมีกฎหมายเพื่อควบคุมให้สังคมมีระเบียบ โลกทัศน์ที่มีต่อการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจะต้องมีความยุติธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นตัวแทนของประชาชน และพรรคการเมืองต้องมีความมั่นคง โลกทัศน์ที่มีต่อชนชั้นทางการเมือง ผู้ปกครองจะต้องมี คุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ดี ฐานะดี ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ส่วนผู้อยู่ใต้ปกครอง ต้องเคารพเชื่อฟัง 4. โลกทัศน์ที่มีต่อการศึกษา แยกประเด็นได้เป็นโลกทัศน์ที่มีต่อโรงเรียน ผู้สูงอายุ เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้แก่บุตรหลาน โลกทัศน์ที่มีต่อครู ครูเป็นเสมือนบิดามารดาคนที่สอง มีคุณธรรมและถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์ด้วยความเมตตา สมควรยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล โลกทัศน์ที่มีต่อหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมีแบบแผนที่ชัดเจน มีการศึกษาภาคบังคับและเปิดโอกาสทางการศึกษามากขึ้น โลกทัศน์ที่มีต่อผู้เรียน ศิษย์จะต้อง เคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ คนในปัจจุบันได้รับการศึกษามากขึ้น และการศึกษาทำให้ได้ประกอบ อาชีพที่มีเกียรติ 5. โลกทัศน์ที่มีต่อศาสนาแยกประเด็นได้เป็นโลกทัศน์ที่มีต่อพระรัตนตรัย ผู้สูงอายุ เห็นว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดศาสนา เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คนในปัจจุบันปฏิบัติตามพระธรรม วินัยน้อยลง พระสงฆ์เป็นตัวแทนในการสืบทอดพระพุทธศาสนา โลกทัศน์ที่มีต่อวัด วัดเป็น ศูนย์รวมจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งเป็นแหล่งศึกษาของคนใน สมัยก่อน โลกทัศน์ที่มีต่อพิธีกรรมการประกอบพิธีกรรมเป็นการสร้างกุศล สร้างขวัญกำลังใจ และรักษาไว้ซึ่งความสามัคคี ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อความเชื่อเรื่องภูตผีแห่งกรรม ผู้สูงอายุ มีความเชื่อเรื่องบุญกรรม และจะได้รับการตอบแทนในภพหน้า

รัชณี ฝนทองมงคล (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุภายหลังการเกษียณ อายุราชการ : ศึกษาจากข้าราชการบ้านาญ ชักัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษามีอายุระหว่าง 61-66 ปี ส่วนใหญ่เกษียณอายุราชการในระดับ 4-6 ผู้สูงอายุส่วน

หนึ่งเคยได้รับความรู้ก่อนเกษียณอายุ และมีการเตรียม การดำเนินงานอดิเรก ด้านสุขภาพ ด้านอาชีพ ด้านรายได้ และ ด้านที่อยู่อาศัยก่อนการเกษียณอายุ ปัจจุบันผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับ คู่สมรสและบุตร มีสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นไปในทางบวก สถานภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายได้ ส่วนใหญ่มาจากเงินบำนาญ มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีรายได้ พิเศษ โดยการประกอบ อาชีพภายหลังการเกษียณอายุและผู้ สูงอายุเหล่านี้ได้ประเมินศักยภาพตนเองว่าตนเองยังมีศักยภาพ อยู่ สุขภาพในระดับปานกลาง สามารถดูแลตนเอง ตลอดจนมี ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ผู้สูงอายุมีทัศนคติต่อชีวิต ภายหลังการเกษียณอายุเป็นไปในทางบวก ซึ่งส่งผลต่อการ ใช้ชีวิต ในปัจจุบันว่าตนเองมีความสุข ส่วนปัญหาสำคัญได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ จึงมีความต้องการที่จะมี สุขภาพแข็งแรง การได้ท่องเที่ยวตามสถานที่ที่ตนต้องการ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย หน่วยงาน หรือองค์กรที่ปฏิบัติงานกับ ผู้สูงอายุ ควรกำหนด นโยบายเพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้ามา มีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน ระดับปฏิบัติ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมที่ผู้สูง อายุสนใจและมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือ และนำศักยภาพ ที่ผู้สูงอายุมืออยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยจัดทำเป็น โครงการต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้สูงอายุก่อนที่ จะเกษียณอายุราชการ และภายหลังการเกษียณอายุราชการแล้ว ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายต่อ ผู้สูงอายุ โดยการเข้าไป มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรจัดให้มีขึ้น รวมทั้งควรมีการ เตรียมการล่วงหน้าในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสนใจในด้าน สุขภาพอนามัยของตนเองด้วย ส่วนการศึกษาวิจัยนั้น ควรมีการศึกษาถึงการนำศักยภาพ ของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนการศึกษาแนวคิด การสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุต่อบทบาทในการช่วยเหลือ ดูแล ครอบครัว

กนกวรรณ คุ้มวงศ์ (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของ พี่เลี้ยงต่อการดูแลผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์คนชรา สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ภาระในการเลี้ยงดูคนใน ครอบครัวของพี่เลี้ยง การฝึกอบรม และความผูกพันต่อองค์กร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุ ดังมีรายละเอียดดังนี้ 1. พี่เลี้ยงเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแล ผู้สูงอายุมากกว่าพี่เลี้ยงเพศชาย 2. พี่เลี้ยงที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าพี่เลี้ยง ที่มีอายุน้อย 3. พี่เลี้ยงที่มีครอบครัวแล้วมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าพี่เลี้ยงที่โสด 4. พี่เลี้ยงที่มีภาระในการเลี้ยงดูคนในครอบครัวมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุมากกว่าพี่เลี้ยงที่ ไม่มีภาระในการเลี้ยงดูคนในครอบครัว 5. พี่เลี้ยงที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแล ผู้สูงอายุมากกว่าพี่เลี้ยงที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม 6. พี่เลี้ยงที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูงมีทัศนคติ ที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุมากกว่า พี่เลี้ยงที่มีความผูกพันต่อองค์กรต่ำ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทาง ในการนำผลการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ดีของพี่เลี้ยงมากำหนดเป็น แนวทาง ในการคัดเลือก และพัฒนาพี่เลี้ยงให้เหมาะสมกับงาน ในสถานสงเคราะห์ ด้วยการจัดการฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้าง ทักษะที่ดีต่อการทำงานต่อผู้สูงอายุและต่อองค์กร ทั้งนี้ควร มีการจัดการฝึกอบรม ก่อนการปฏิบัติงาน (Pre-service Training) และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (In-service Training) การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะที่ดีต่อเรื่อง ดังกล่าวไม่ต้องคำนึงถึงประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษาและภูมิหลังของพี่เลี้ยง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค 2” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก มีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก
การรวบรวมข้อมูล
วิธีการศึกษา
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะเวลาการดำเนินการ
ข้อจำกัดในการศึกษา

ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค 2” ผู้ให้ข้อมูลหลักจากการศึกษารั้งนี้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่พักอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค 2 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง(ผ.อ.สถานสงเคราะห์) นักสังคมสงเคราะห์ พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่พยาบาล นักกายภาพ
2. ผู้สูงอายุในบ้านบางแค 2 (ไม่ระบุจำนวน)

โดยกลุ่มผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ใช้การเก็บข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การลงพื้นที่ศึกษา และการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ พูดคุย ซักถามเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 โดยใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ โดยมีการใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม กับผู้สูงอายุที่พักในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยผู้ศึกษาได้เข้าไปสังเกตและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประจำวันต่างๆของผู้สูงอายุ โดยเข้าไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง บทความต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองคนชรา โดยมีการศึกษาข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆและการค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการเก็บข้อมูล

วิธีการศึกษา

ในการจัดเก็บข้อมูลผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีที่สำคัญ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ถึงสาเหตุของการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุในส่วนใหญ่ว่ามาจากสาเหตุใดเป็นหลัก รวมไปถึงระบบการจัดการดูแลผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไรและผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่ในบ้านพักคนชราได้อย่างไรและอยู่อย่างไร โดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายเปิด ควบคู่กับการสังเกตการทำงานของเจ้าหน้าที่

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาได้อาศัยการพุดคุยสอบถามจากการเข้าไปคุยกับผู้สูงอายุที่เต็มใจให้ข้อมูลว่าผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างไรในสถานสงเคราะห์เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ว่าเข้ามาได้อย่างไร โดยอาศัยจากการพุดคุยและสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบจดบันทึกภาคสนามและแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ง่ายขึ้น และเป็นการสร้างกรอบแนวคำถามเพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถวางกรอบข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา และสามารถเก็บข้อมูลได้ง่ายขึ้น โดยการใช่วิธีการจดบันทึกลงในแบบสอบถามเป็นการจัดหาข้อมูลเพียงบางส่วน จึงทำให้การสอบถามดำเนินไปได้เรื่อยๆ ไม่เป็นการเสียเวลาในการเก็บข้อมูล

2. การสังเกต ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานสำหรับการเก็บข้อมูล เพราะการสังเกตและการมองสามารถจับพฤติกรรม โดยนำมาประมวลผลเป็นประเด็นในการถามคำถามได้โดยไม่ต้องทำการสัมภาษณ์

3. อุปกรณ์บันทึกเสียงและอุปกรณ์บันทึกภาพต่างๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เพราะการใช้เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ถ่ายภาพทำให้ผู้ศึกษาสามารถนำเสียงและภาพที่บันทึกได้ไปใช้ในการอ้างอิงในการทำการศึกษา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกต นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์และสรุปผลการศึกษาที่ได้ตามวัตถุประสงค์และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาความ (Descriptive analysis) ส่วนวิธีการตรวจสอบความถูกต้องนั้น จะใช้วิธีศึกษารายละเอียดของประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

ระยะเวลาการดำเนินการ

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2552 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ที่	รายการ	เดือน			
		พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
		52	52	52	52
1	รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ	/			
2	การเตรียมการเก็บข้อมูลภาคสนาม		/		
3	การดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม			/	
4	สรุปและวิเคราะห์ผล			/	
5	จัดทำรูปเล่ม				/

ข้อจำกัดในการศึกษา

จากการทำการศึกษาในครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนมากนั้นจะต้องพยายามใช้ความใกล้ชิดและการมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลเป็นอย่างมาก ข้อจำกัดในการศึกษา คือ การที่เจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุอาจให้ข้อมูลได้ไม่เต็มที่เพราะอาจมีข้อมูลบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องอาศัยการสังเกตและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยให้กับเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุให้เกิดความไว้วางใจในกรณีที่ผู้ศึกษาต้องการสอบถามข้อมูล เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูลและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2” ผู้ศึกษาขอ
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาถึงสาเหตุของการเข้า
มาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3
ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 สาเหตุของการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุ

เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 ก่อตั้งขึ้นเพื่อรองรับจำนวน
ผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ทางสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 รับเฉพาะผู้สูงอายุเพศหญิงที่มี
อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเท่านั้นสาเหตุที่รับเฉพาะผู้สูงอายุเพศหญิงเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่
ต้องการพึ่งพาสูงกว่าเพศชายจึงเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุเพศหญิงถูกทอดทิ้งมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย
ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรือขาดผู้อุปการะดูแลถูกส่งตัวมาอยู่กับทางสถานสงเคราะห์คนชรารับ
บางแค 2 ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน
กรุงเทพมหานคร 40% เป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด แต่เนื่องจากตัวผู้สูงอายุเข้ามา
ทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครและมาสร้างครอบครัวใหม่ทำให้ไม่ต้องการกลับไปอยู่
ต่างจังหวัดอีก 60% ของผู้สูงอายุทั้งหมด 120 คน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรารับ
บางแค 2 เป็นผู้สูงอายุประเภทสามัญ คือ การที่ผู้สูงอายุจะได้รับการอุปการะดูแลโดยที่ผู้สูงอายุ
ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น เนื่องจากทางสถานสงเคราะห์ได้งบประมาณในการดูแล
ผู้สูงอายุจากทางรัฐบาลทั้งหมด ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราจะไม่ได้รับเงิน
เบี้ยยังชีพคนชราเพราะถือว่าเป็นบุคคลที่รัฐดูแลอยู่แล้ว

ดังนั้นจากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตและพูดคุยกับผู้สูงอายุทำให้ได้ทราบถึง
สาเหตุการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 ว่ามีสาเหตุการตัดสินใจเข้ารับการ
สงเคราะห์ด้วยสาเหตุดังนี้

1.ขาดการดูแลเอาใจใส่

วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องการการดูแลจากครอบครัวเนื่องจากผู้สูงอายุไม่ได้แต่งงานมี
ครอบครัวเมื่อถึงวัยแก่ชราลงจึงไม่มีคนเลี้ยงดูทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง
และตัวผู้สูงอายุเองไม่ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่เนื่องจากบรรดาญาติพี่น้องต่างก็มีภาระทาง
ครอบครัวต้องดูแลทำให้การดูแลผู้สูงอายุอย่างดีนั้นเป็นไปได้ยากทำให้ตัวผู้สูงอายุและญาติที่

นี่องเกิดความห่างเหิน เกิดความอึดอัดและจับข้งใจ รวมถึงการที่ญาติพี่น้องแสดงที่ท่าว่า ผู้สูงอายุเป็นภาระของตนที่ตนจะต้องมาดูแล บางครั้งมีการพูดจาประชดประชันผู้สูงอายุเพื่อให้ ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณเองกลายเป็นภาระของญาติพี่น้อง เป็นเหตุให้ผู้สูงอายุตัดสินใจมารับการ สงเคราะห์ที่สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ความว่า

“ยายไม่ได้แต่งงานลูก ไม่มีลูกเลี้ยงคุณแต่มีหลานแต่หลานก็ไม่เหมือนลูก เขาก็มีพ่อ มีแม่ของเขาที่ต้องดูแลเอาใจใส่ พอยายเกษียณอายุจากที่ทำงาน ก็มาขออยู่ที่นี้คิด ว่าคงดี เรามั่นแก่แล้วอายุมากแล้วมันก็ต้องเจ็บป่วย รักษาตัวเองจะได้มีคนสักคน มาดูแล ทำศพเราอะนะลูก” (คุณยายพัชรภา, อายุ 80 ปี)

2. ผู้สูงอายุไม่ต้องการเป็นภาระให้ลูกหลาน

ผู้สูงอายุแต่งงานมีครอบครัวแต่เมื่อสามีเสียชีวิตพร้อมกับตัวผู้สูงอายุเองก็เริ่มเข้าสู่ วยชรา ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกเหงาและคิดว่าตนเองกลายมาเป็นภาระของลูกหลานเพราะลูกๆก็ แต่งงานมีครอบครัวกันหมดแล้ว การที่ผู้สูงอายุต้องไปอยู่กับครอบครัวของลูกอาจทำให้ ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกอึดอัดและคิดว่าตนเองกลายเป็นภาระของลูกๆหรือเกิดจากตัวผู้สูงอายุ เองไม่สามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวใหม่ได้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองกลายเป็นภาระที่ต้อง ให้ลูกหลานมาคอยเลี้ยงดูเพราะตัวลูกหลานเองมีรายได้น้อยอยู่แล้ว ถ้าจะต้องนำเงินส่วนนั้นมา เลี้ยงดูตัวผู้สูงอายุส่วนหนึ่ง ผู้สูงอายุจึงกลัวว่าลูกหลานจะมีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ผู้สูงอายุจึง ตัดสินใจมารับการสงเคราะห์ที่สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 เพราะไม่ต้องการให้ ลูกหลานลำบาก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ความว่า

“ลูกชายมัน โตมีเมียมีลูกวันๆมันก็อยู่กับลูกกับเมียของมัน ยายมาอยู่เนี่ยลูกชายมัน ก็ไม่รู้ละ แล้วตอนนี้มันอยู่ไหนยายยังไม่รู้เลยไม่ได้อยู่ที่เดิม คิดถึงมันเหมือนกัน อยากรู้ว่าเป็น ไงบ้างเลยตอนนี้” (คุณยายอารยา อายุ 67 ปี)

3. ผู้สูงอายุขาดคนอุปการะดูแล

ผู้สูงอายุไม่ได้แต่งงานมีครอบครัวและไม่มีญาติพี่น้องต้องอาศัยอยู่ตัวคนเดียวใน บ้านพักอาจมีสาเหตุมาจากตัวผู้สูงอายุเป็นคนต่างจังหวัดเมื่อสมัยยังสาวเดินทางเข้ามาทำงาน ในกรุงเทพมหานครและมาลงหลักปักฐานทำมาหากินในกรุงเทพมหานครและไม่ได้แต่งงานมี ครอบครัว เมื่อก้าวเข้าสู่วัยชราจึงต้องอาศัยอยู่คนเดียวในบ้านพักทำให้ขาดคนดูแลส่วนตัว ผู้สูงอายุยังสามารถทำงานเล็กๆน้อยๆในการรับจ้างเย็บผ้า หรือพับถุงกระดาษขายเพื่อสร้าง รายได้ในการเลี้ยงชีพไปในแต่ละวันเท่านั้น เมื่อทางสำนักงานเขตส่งนักสังคมสงเคราะห์มา

สำรวจตามเขตต่างๆและพบผู้สูงอายุที่ขาดคนอุปการะดูแล นักสังคมสงเคราะห์จึงเข้าไปพูดคุย และชักชวนให้ผู้สูงอายุมายู่ที่สถานสงเคราะห์เพื่อจะได้มีคนดูแล ถ้าผู้สูงอายุตกลงจะมายู่กับ ทางสถานสงเคราะห์นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยจัดการเรื่องให้เพื่อที่ผู้สูงอายุได้ไปรับการดูแล จากทางสถานสงเคราะห์ที่ส่งตัวไปได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ความว่า

“ยายอยู่กับน้องสาวมาก่อน น้องสาวยายเขาก็มีครอบครัวของเขาแต่ไม่มีลูกนะ 9 ปี ก่อนน้องสาวยายก็ตาย ยายก็ออกมาอยู่ข้างนอก จะให้ยายอยู่กับน้องเขยมันก็คงไม่ดี ยายไม่ได้สนิทกับเขามากหนูเข้าใจนะ” (คุณยายวรรณช, อายุ 79 ปี)

4. ผู้สูงอายุถูกผลักดันให้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์

เนื่องจากระบบเศรษฐกิจแบบผสมแต่เน้นหลักไปในทางทุนนิยมทำให้คนเริ่มเห็นค่าหรือให้ความสำคัญกับคำว่า “เงิน” มากขึ้น โดยคำนึงถึงรายได้มุ่งหวังในผลกำไรเป็นที่ตั้ง มุ่งสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้น ทำให้คนเริ่มเห็นแก่ตัวกันมากขึ้นความสัมพันธ์ทางครอบครัวมีแนวโน้มลดลง เมื่อผู้สูงอายุอยู่ในวัยที่เป็นภาระพึ่งพิงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมที่ถูกจำกัดให้ลดลง ครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับคำว่า “เงิน” แต่ลดค่าของคำว่า ครอบครัวหรือผู้สูงอายุลงและมองว่าผู้สูงอายุเป็นภาระไม่มีคุณค่าอีกต่อไป เพราะผู้สูงอายุไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้เหมือนเดิมครอบครัวจึงผลักดันผู้สูงอายุเข้าพักในสถานสงเคราะห์แทนการเลี้ยงดูของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ของคุณยายว่า

“เมื่อก่อนฉันทำงานนะ มีเงินแต่ละเดือนมากอยู่ ใช้จ่ายแต่ละเดือนก็เกี่ยวกับลูกทั้งนั้น ค่ากิน ค่าอยู่ พอลูกฉันโตขึ้นมีการมีงานทำ ฉันก็อดห่วงลูกไม่ได้กลัวเขาลำบาก ก็ให้เงินลูกอยู่ระยะหนึ่งถึงลูกฉันจะมีงานมีเงิน แล้ว คนเป็นแม่นะหนู แต่พอลูกฉันแรงหมด แก่ลง ฉันช่วยอะไรลูกไม่ได้เลย หนูหนูโตขึ้นดูแลพ่อกับแม่ให้ดี อย่าปล่อยให้มาอยู่ที่นั่นะหนู” (คุณยายพรชิตา, อายุ 72 ปี)

ตอนที่ 2 ระบบการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

การศึกษาเรื่องระบบการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราผู้ศึกษาได้เริ่มศึกษาตั้งแต่วิธีการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ กฎระเบียบที่ใช้ปฏิบัติกับผู้สูงอายุ และการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา

ผู้สูงอายุที่ประสงค์เข้ารับบริการสงเคราะห์ ณ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ต้องยื่นความจำนงที่สำนักงานเขตที่พักอาศัยอยู่ ดังเช่น ผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ที่เขตบางคอแหลม เมื่อมีความประสงค์ขอรับการสงเคราะห์ ณ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ต้องไปยื่นขอความจำนงที่สำนักงานเขตบางคอแหลม โดยยื่นความจำนงพร้อมแนบหลักฐาน ดังนี้

1. สำเนาบัตรประชาชน
2. สำเนาทะเบียนบ้านที่อยู่ปัจจุบัน
3. ใบรับรองแพทย์และผลตรวจเอ็กซเรย์ปอด
4. รูปถ่ายปัจจุบัน (ถ้ามี)

“ชายติดต่อกับเขตดอนเมือง ขอจะเข้ามาอยู่ที่นี่ เขตเขาก็คงทำเรื่องกับที่นี่ก็มี เจ้าหน้าที่ที่นี้ไปคุยายที่บ้านดอนเมืองเลย 3 เดือนยายก็ได้มาอยู่ที่นี่” (ยายอารยา, อายุ 67 ปี)

“นักสังคมสงเคราะห์ที่เขตยายอยู่เขาเห็นว่ายายไม่มีญาติดูแล นักสังคมสงเคราะห์ที่เขาลาม ยายว่าพร้อมหรือยังมาอยู่ที่นี่ ตอนนั้นยายก็ไม่ว่าที่นี้เป็นยังไงคิดว่าอยู่ที่บ้านเราเองก็ไม่มีใครดูแล นักสังคมสงเคราะห์ที่เขตของยายติดต่อกับนี้ให้ยายมาอยู่ที่นี่” (คุณยายโสพิศนภา, อายุ 78 ปี)

เมื่อสำนักงานเขตได้รับเรื่องจึงส่งนักสังคมสงเคราะห์ประจำสำนักงานเขตไปเยี่ยมบ้านตรวจสอบประวัติอย่างละเอียดว่าผู้สูงอายุมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์หรือไม่ นักสังคมสงเคราะห์ประจำสำนักงานเขตจะทำหนังสือแจ้งมาที่ผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคมส่งเรื่องมายังสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ทางสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ส่งนักสังคมสงเคราะห์ประจำไปตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอีกครั้ง เพื่อทำการตรวจสอบคุณสมบัติให้ชัดเจน นอกจากตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น นักสังคมสงเคราะห์พิจารณาศิลปะ นิสัยใจคอของผู้สูงอายุว่าสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ บริการสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 เป็นการดำเนินงานตามหลักกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์พิจารณาให้ความช่วยเหลือบริการด้านอื่นๆ ก่อน และให้ถือว่าเป็นบริการสุดท้ายในการพิจารณาให้ผู้สูงอายุเข้ารับในสถานสงเคราะห์ ซึ่งผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆทั้งสิ้น

อำนาจในการอนุญาตให้ผู้สูงอายุเข้ารับบริการในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 นั้น เป็นของผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม

2. ระเบียบวินัยภายในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2

หลังจากผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แล้วต้องรับทราบถึงกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติเมื่อมาอยู่กับทางสถานสงเคราะห์ โดยที่นักสังคมสงเคราะห์ที่ประจำอยู่กับทางสถานสงเคราะห์จะเป็นผู้ชี้แจงให้ผู้สูงอายุเข้าใจถึงกฎระเบียบต่างๆของสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 ที่ต้องปฏิบัติเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 การที่ต้องแจ้งกฎระเบียบให้ผู้สูงอายุทราบเป็นการทำให้ผู้สูงอายุเกิดการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้ามาอยู่กับทางสถานสงเคราะห์ กฎระเบียบที่นักสังคมสงเคราะห์ได้แจ้งกับผู้สูงอายุเป็นกฎระเบียบที่มีความสำคัญและต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่วนในเรื่องของการใช้ชีวิตเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุที่เข้ามาใหม่ต้องเรียนรู้จากการสังเกตและปฏิบัติตามผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้สูงอายุจึงขึ้นอยู่กับเพื่อนรอบข้างและพี่เลี้ยงที่คอยดูแลผู้สูงอายุเอง

ระเบียบวินัยของทางสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการพูดคุยกับนักสังคมสงเคราะห์ของทางสถานสงเคราะห์ที่เป็นระเบียบวินัยที่สำคัญที่ผู้สูงอายุต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ

1.ด้านการปกครองดูแล

- ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด
- ห้ามทะเลาะวิวาท
- ห้ามพูดคำหยาบหรือพูดเสียดสี
- ห้ามเสพหรือมีไว้ครอบครองทั้งสุราและยาเสพติดทุกชนิด
- ห้ามสูบบุหรี่และจูดรูปเทียนบูชาพระบริเวณห้องนอน
- ห้ามขโมยทรัพย์สินของบุคคลอื่น
- ห้ามประพฤติชั่ว
- ห้ามพาบุคคลภายนอกเข้ามาพักอาศัยภายในสถานสงเคราะห์
- ห้ามนำสิ่งของที่สถานสงเคราะห์ให้ เช่น เครื่องอุปโภคต่างๆ ยารักษาโรค ไปจำหน่ายจ่ายแจกหรือขายต่อบุคคลอื่น
- ห้ามร้องขอเงินหรือสิ่งของจากผู้มาเยี่ยมชมสถานสงเคราะห์
- ห้ามออกไปนอกสถานสงเคราะห์โดยพลการ การออกไปทำกิจธุระด้านนอกสถานสงเคราะห์ต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ก่อน
- ห้ามเก็บของมีค่าหรือเงินจำนวนมากไว้กับตนเอง โดยวันแรกเข้าของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะถูกถามว่ามีสิ่งของหรือสินทรัพย์ติดตัวมาอะไรบ้าง หากมีทรัพย์สินมีค่าติดตัวมาและไม่อยาก

เก็บเอาไว้กับตนเองสามารถฝากไว้กับทางสถานสงเคราะห์ หรือต้องการเก็บไว้กับตนเอง ทางสถานสงเคราะห์จะไม่รับผิดชอบกรณีใดๆทั้งสิ้นหากเกิดการสูญหาย

- ต้องให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของทางสถานสงเคราะห์ฯ เช่น อาชีวะบำบัด กิจกรรมนันทนาการต่างๆ กายภาพบำบัด และการออกกำลังกาย เป็นต้น
- ต้องแต่งกายสะอาดและสุภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ
- ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดสถานสงเคราะห์ เพื่อความเรียบร้อยและสุขภาพอนามัยทั้งส่วนตนและส่วนร่วม
- ต้องดูแลรักษาความสะอาดเตียงนอน สัมภาระส่วนตนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ
- ควรตื่นก่อนเวลา 6 นาฬิกา เนื่องจาก ช่วงเช้าต้องลงมาทำกิจกรรมทางสถานสงเคราะห์ และควรเข้านอนเวลา 21 นาฬิกา เมื่อถึงเวลานอนห้ามเดินออกมาจากห้องนอน ไม่ส่งเสียงดัง และห้ามเปิดวิทยุเสียงดังเกินกว่าเหตุ และไม่ก่อกวนความสงบเรียบร้อยของส่วนร่วม

ระเบียบที่ตั้งไว้ในบางข้อที่กำหนดสามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนและไม่เคร่งครัดมากนัก เช่น ข้อที่ห้ามนำสิ่งของที่สถานสงเคราะห์ให้ เช่น เครื่องอุปโภคต่างๆ ยารักษาโรค ไปจำหน่าย จ่ายแจกหรือขายต่อบุคคลอื่น ผู้ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุหลายท่านจะเก็บสิ่งของของใช้แม้กระทั่งของกิน ที่สถานสงเคราะห์หรือบุคคลภายนอกนำมาแจกให้กับลูกหลานที่ยากจน หรือผู้สูงอายุ บางท่านนำไปให้เพื่อนผู้สูงอายุกันเอง ครู เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ศึกษาฯ ได้รับสิ่งของเหล่านั้น

2. การออกนอกสถานสงเคราะห์

ระเบียบเรื่องการออกนอกสถานสงเคราะห์เป็นเรื่องที่เคร่งครัด ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์มีบัตรสำหรับเซ็นอนุญาตขอออกไปทำธุระนอกสถานสงเคราะห์ได้ เมื่อใดที่ต้องการออกไปต้องแจ้งกับนักสังคมสงเคราะห์หรือหากนักสังคมสงเคราะห์ไม่อยู่ให้เจ้าหน้าที่คนอื่น โดยภายในบัตรจะมีช่องสำหรับเขียนวันที่ผู้สูงอายุออกไปข้างนอก และช่องสำหรับลายเซ็นเจ้าหน้าที่ วันไหนที่ผู้สูงอายุนำแจ้งว่าจะออกไปนอกสถานสงเคราะห์ตรงกับวันที่มีกิจกรรมหรือโอกาสพิเศษ นักสังคมสงเคราะห์มีสิทธิ์ที่จะไม่อนุญาตให้ผู้สูงอายุออกไปข้างนอกได้ในวันนั้น หรือเสนอให้ไปวันอื่นแทน แม้จะต้องการออกไปในวันนั้น แต่หากนักสังคมสงเคราะห์เสนอเช่นใด ผู้สูงอายุก็ต้องยอมปรับเปลี่ยนแผนการออกไปนอกสถานสงเคราะห์ โดยการออกนอกสถานสงเคราะห์มีหลายประเภทดังนี้

- ออกนอกสถานสงเคราะห์แบบไปเช้าเย็นกลับ ควรกลับเข้าสถานสงเคราะห์ก่อนเวลา 18.00 น. หากกลับไม่ทันจะถือได้ว่าเป็นความผิดและจะโดนลงโทษ

“ขายมาอยู่ที่นี่แรกเริ่มเลยปรับตัวเยอะนะ มันไม่เหมือนบ้านตัวเอง แต่เขาให้ญาติมาเยี่ยมได้ เวลาไม่สบายจะออกไปข้างนอก ออกได้นะแต่ต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่

เขา เขารับผิดชอบ เรา มาอยู่บ้านเขาต้องทำตามเขา คนที่นี้มาจากหลายที่ หลายนิสัย ผู้หญิงก็เป็นพวกนิสัย หงุดหงิดง่าย จี้จิกจิกอีก ต้องอดทนกันไป ทำผิด ก็ยอมโดนลงโทษ ตามกฎที่เขา มี อดทนอะ นะหนูอยู่นี้ ไม่สบายหรือบางเรื่องนะ อดทนกันไป” (คุณยายสิริ, อายุ 75 ปี)

- ลาเยี่ยมญาติหรือไปธุระส่วนตัว ลาได้ไม่เกินครั้งละ 7 วัน หากมีความจำเป็นให้ยื่นเรื่องขอลาต่อไปอีกครั้งเดียวได้ไม่เกิน 7 วัน หากออกไปอยู่นอกสถานสงเคราะห์เกินเวลาที่กำหนดเป็นเวลา 30 วัน ให้จำหน่ายออกจากทะเบียน ยกเว้น ได้รับอนุมัติเป็นพิเศษ
- การเจ็บป่วยและญาติต้องพาไปรักษาภายนอกสถานสงเคราะห์ ให้ลาได้ไม่เกิน 30 วัน หากเกินกว่า 30 วัน ต้องมีใบรับรองแพทย์เสมอ
- หากผู้สูงอายุ ไปมาระหว่างบ้านกับสถานสงเคราะห์เป็นประจำและไม่พักที่สถานสงเคราะห์หรือพักที่สถานสงเคราะห์เดือนละไม่ถึง 20 วัน ทุกเดือนติดๆกันเกิน 3 ครั้ง ให้พิจารณา หากสถานสงเคราะห์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้สูงอายุรายนั้นไม่เดือดร้อนก็ให้ลาออกจากสถานสงเคราะห์

3. บทลงโทษ

เมื่อมีการกำหนดกฎระเบียบวินัยภายในสถานสงเคราะห์เพื่อการปฏิบัติร่วมกัน เมื่อมีผู้ไม่ปฏิบัติตามจำเป็นต้องมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถานสงเคราะห์ที่ตั้งไว้ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์มีอำนาจดำเนินการได้ ดังนี้

- ข้อที่ 1 ว่ากล่าวตักเตือน ในกรณีกระทำผิดครั้งแรก
- ข้อที่ 2 ภาคทัณฑ์ ในกรณีกระทำผิดครั้งที่ 2
- ข้อที่ 3 ตัดผลประโยชน์บางประการ ในกรณีกระทำความผิดครั้งที่ 3
- ข้อที่ 4 ส่งไปรับการสงเคราะห์ที่สถานสงเคราะห์แห่งอื่น
- ข้อที่ 5 พิจารณาให้ออกจากสถานสงเคราะห์

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

“เมื่อก่อนคนที่นี้น้อยนะไม่เยอะอย่างตอนนี้ พออยู่กันมากขึ้น อยู่ร่วมกันมากคนก็มาก ความ มาอยู่ที่นี่วันสองวันแรก นักสังคมสงเคราะห์ที่นี้ตอนนี้ออกไปแล้วนะ เขาบอกว่า อะไรที่ทำได้บ้าง ทำไม่ได้บ้าง ทำไม่ได้เราดันทำก็ต้องโดนลงโทษนะมีนะถ้าทำผิด แต่ไม่ถึงมือตำรวจตำรวจก็ปรับเงิน 20 30 40 100 บ้างตามแต่เจ้าหน้าที่ เอาเงินไปหยอดตู้หลวง ห้องนุ้มนะเห็นไหม (ห้องเจ้าหน้าที่) ตอนเด็กเขาให้เข้านอนก็อยู่ในห้องนั้นส่งเสียงดัง ไม่ได้ เพื่อนไฟเราไม่มีสิทธิ์เปิดปิดเองนะ อยู่ที่นี่ต้องอาศัยความเคยชิน ความอดทนให้มากเข้าไว้ อะไรที่ไม่

สนใจได้ก็ไม่ต้องไปสนใจ ต้องปลงนะหนู หันหน้าฟังพระ อดทนให้มาก ”
(คุณยายพลอยใส, อายุ 80 ปี)

“กฎระเบียบที่นี่มี เรียนรู้กันไป ไม่มีเจ้าหน้าที่มาบ่งมาบอกเราหรอก แต่คนที่มาอยู่ก่อนคน ในห้องเดียวกันก็บอก เราต้องสังเกตอะไรเองบ้าง กฎมีเยอะ 10 5ศ. นี่ก็เป็นกฎ จะตรวจ ความสะอาดของโต๊ะ ห้องนอน โย้มน้ำพริกขายยังกินได้อยู่เลย ไม่เสียเลยนะแต่เขาบอกว่าเสียก็ทิ้ง ทิ้งทุกอย่าง ขายเลยห้ามของฉันทิ้งยังกินได้เขาก็ไม่สนก็ทิ้งของขาย ทำอะไรอะไรก็โดนปรับครั้งละ 20 เวลาแขกมาให้เงินใส่ซองให้ก็อยากนะอยากเก็บซองเป็นที่ระลึก เขากลับทำไม หนูคนแก่ห่วยของไม่ค่อยชอบใครทิ้งของๆเขาหรอก ขายเลยโมโหนะเถียงกับเขาก็เลย เขาเคยด่าขายขึ้นเสียงหยาบคายก่อน ออกไปนอกที่นี้ออกได้แต่ต้องขออนุญาตก่อนเขาใจดีให้ออกก็ได้ออก เขาไม่ให้ก็อดไปตามใจเขา เจ้าหน้าที่บางคน พี่เลี้ยง บางคนพูดไม่เพาะ แต่แม่ครัวเขาพูดจาดี ” (คุณยายสายน้ำ, อายุ 75 ปี)

ทั้งหมดนี้เป็นกฎที่นักสังคมสงเคราะห์ แจ้งให้กับผู้สูงอายุเข้าใหม่ทราบ นักสังคมสงเคราะห์ก็กล่าวว่กฎบางข้อที่กำหนดไว้สามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ หรือบางข้ออาจไม่เคร่งครัดมากนัก เช่น การห้ามนำสิ่งของที่ทางสถานสงเคราะห์แจกไปจำหน่ายแจก หรือขายต่อบุคคลอื่น จากการสังเกตและสอบถามผู้ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุหลายคนมักจะเก็บสิ่งของทิ้งของกินและของใช้ที่ทางสถานสงเคราะห์หรือบุคคลภายนอกมาแจก เก็บไว้ให้กับลูกหลานที่ตัวผู้สูงอายุออกไปเยี่ยม หรือบางคนที่ไม่มีความคิดจะนำไปให้ พี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ หรือบางครั้งก็มอบให้กับครูที่มาสอนดนตรีหรือสอนอาชีพต่างๆ ส่วนกฎระเบียบที่ผู้ศึกษาสังเกตและพบว่า เป็นกฎที่สำคัญที่สุดและผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดคือ กฎระเบียบเรื่องการออกจากสถานสงเคราะห์ โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ที่เป็นผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทุกคนจะต้องมีบัตรสำหรับเซ็นขออนุญาตออกไปทำธุระภายนอกสถานสงเคราะห์ เมื่อผู้สูงอายุต้องการออกไปนอกสถานสงเคราะห์ต้องแจ้งกับนักสังคมสงเคราะห์ หรือ ถ้านักสังคมสงเคราะห์ไม่อยู่ก็อาจเป็นเจ้าหน้าที่คนอื่นที่อยู่ โดยผู้สูงอายุต้องนำบัตรที่ใช้ขออนุญาตออกจากสถานสงเคราะห์มาให้เจ้าหน้าที่เซ็น โดยในบัตรจะมีช่องสำหรับเขียนวันที่ที่ผู้สูงอายุจะออกไปข้างนอก และช่องสำหรับให้เจ้าหน้าที่เซ็น ถ้ามีผู้สูงอายุมาให้เจ้าหน้าที่เซ็นเจ้าหน้าที่จะถามผู้สูงอายุว่าจะไปไหน ไปทำอะไร และจะกลับมาเวลาไหน หากวันที่ผู้สูงอายุมาขออนุญาตออกไปข้างนอกตรงกับวันที่มีกิจกรรม หรือมีโอกาสพิเศษ นักสังคมสงเคราะห์มีสิทธิไม่อนุญาตให้ผู้สูงอายุออกไปวันนั้นได้ หรือเสนอให้ไปวันอื่นแทน หลังจากผู้สูงอายุได้รับรายเซ็นแล้ว เวลาผู้สูงอายุจะออกไปข้างนอกต้องยื่นบัตรให้กับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่อยู่หน้าประตูก่อน และจะรับบัตรกลับ

ตอนผู้สูงอายุกลับเข้ามา ผู้สูงอายุจะต้องกลับเข้ามาในสถานสงเคราะห์ก่อนเวลา 18.00 น. ถ้ากลับมาไม่ทันจะถือเป็นความผิดและถูกลงโทษ และหากผู้สูงอายุทำบัตรหายไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ทั้งสิ้นผู้สูงอายุจะต้องมาซื้อบัตรใหม่ที่นักสังคมสงเคราะห์ในราคา 20 บาท ไม่เช่นนั้นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถออกไปภายนอกได้ ซึ่งนี่เป็นวิธีการลงโทษอีกแบบหนึ่ง

3. การช่วยเหลือเมื่อผู้สูงอายุได้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แล้ว

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีบทบาทหน้าที่ในด้านให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆทั้งสิ้น โดยจัดบริการเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การให้การสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือให้การสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุพิเศษหญิงที่มีคุณสมบัติของผู้เข้าการสงเคราะห์ โดยอำนาจการตัดสินใจนั้นเป็นของผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม

บริการสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 เป็นการดำเนินงานตามหลักและกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์พิจารณาให้ความช่วยเหลือบริการด้านอื่นๆก่อนและให้ถือเป็นบริการสุดท้ายเรื่องการพิจารณาให้ผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆทั้งสิ้น

บริการที่จัดให้ผู้สูงอายุภายในสถานสงเคราะห์ ประกอบด้วย

1.1 บริการด้านการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ จัดให้มีปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อชีวิต คือ ที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เพื่อให้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจในบั้นปลายชีวิตตามสมควรแต่อดีตภาพ

1.2 บริการด้านการรักษาพยาบาล ได้จัดแพทย์มาทำการตรวจรักษาโรคทั่วไปของผู้สูงอายุ ตั้ปีค่าห้ละ 1 ครั้ง และมีพยาบาลมาดูแลรักษาพยาบาลตามคำสั่งแพทย์ มีพี่เลี้ยงดูแลตลอด 24 ชั่วโมง ในกรณีที่เจ็บป่วยเฉพาะ โรคหรือประสบอุบัติเหตุฉุกเฉิน จะส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จากศูนย์บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ชุมชนของโรงพยาบาลหัวเฉียวมาตรวจรักษาผู้สูงอายุเดือนละครั้ง

1.3 ด้านการอนามัย ได้จัดเจ้าหน้าที่ พยาบาล ให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ การสุขาภิบาล การทำความสะอาด ที่พักอาศัย การกำจัดยุง แมลง ฯลฯ

1.4 บริการด้านกายภาพบำบัด มีนักกายภาพบำบัดทำการรักษาด้วยเครื่องมือทางกายภาพตามคำสั่งของแพทย์ การรักษาเป็นรายบุคคลและการบริหารร่างกายเป็นกลุ่ม

1.5 ด้านอาชีพะบำบัด เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุรวมกลุ่มมีกิจกรรมยามว่างให้เป็นประโยชน์ คลายความเหงา เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ เพื่อเป็นการ

ส่งเสริมสุขภาพจิต ด้านงานประดิษฐ์ต่างๆ เช่น งานหัตถกรรม ประดิษฐ์เศษผ้า ถักไหมพรม ดอกไม้ประดิษฐ์ ฯลฯ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายและแบ่งผลกำไรให้เป็นค่าแรงผู้สูงอายุ

1.6 บริการด้านนันทนาการ จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย ได้รับความบันเทิง เพลิดเพลินและความรู้ เช่น รำมวยจีน สอนดนตรีไทย ดนตรีสากล ขับร้องเพลง นาฏศิลป์ ลีลาศ เสี่ยงตามสาย ให้ความรู้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ และการทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อเน้นโลกทัศน์ เป็นต้น

1.7 บริการด้านสังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหา พื้นฟูและปรับสภาพให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยใช้วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เฉพาะรายและสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน ตลอดจนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาผู้สูงอายุ ให้ความรู้เรื่องงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มาศึกษาดูงานสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

1.8 บริการด้านศาสนา ได้จัดบริการภายในอาคารศาลาธรรมให้ผู้สูงอายุได้ประกอบพิธี ในทางศาสนาตามประเพณีในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ฯลฯ จะนิมนต์พระสงฆ์เทศธรรม เชิญวิทยากรจากพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยบรรยาย ธรรม เดือนละ 1 ครั้ง ทำวัตรเช้า-เย็น ทำบุญในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเฉลิมพระ ชนมพรรษา วันสงกรานต์ ฯลฯ

1.9 บริการด้านฉาปนกิจ ผู้สูงอายุที่ถึงแก่กรรม ไม่มีญาติจัดการเรื่องศพให้หรือประสงค์ให้ สถานสงเคราะห์ จัดการเรื่องศพให้เมื่อถึงแก่กรรม สถานสงเคราะห์จะดำเนินการตั้งศพสวด อภิธรรมที่วัดนิมมานรดี 1 ถิ่น แล้วทำการฉาปนกิจในวันรุ่งขึ้น รวบรวมเก็บอัฐิเก็บไว้ที่วัด นิมนานรดีและทำการกุศล เมื่อครบ 7 วัน ทำบุญสังฆทานให้ อัฐิทั้งหมดที่เก็บไว้จะรวบรวมมา ทำบุญอีกครั้งในเดือนธันวาคมของทุกปีและนำอัฐิทั้งหมดไปลอยอังคารตามประเพณีต่อไป

1.10 บริการให้คำปรึกษาและแนะนำ โดยให้คำปรึกษา แนะนำ ในการให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป ทั้งทางโทรศัพท์และเดินทางมาติดต่อขอความช่วยเหลือที่สถาน สงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่าย

1.11 บริการด้านการนวดแผนไทย โดยจัดให้มีการนวดแผนไทย เพื่อแก้อาการเจ็บปวด ส่วนต่างๆของร่างกาย

2. งานบริการผู้สูงอายุภายนอก

สถานสงเคราะห์จัดหน่วยเคลื่อนที่ให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ที่อาศัยอยู่กับ ครอบครัวภายในชุมชนใกล้เคียง โดยนักสังคมสงเคราะห์จะออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่บ้าน ให้ คำปรึกษา แนะนำ ทางด้านสุขภาพอนามัย ให้ความช่วยเหลือด้านเรื่องอุปโภคบริโภค เพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และ ชุมชน ให้มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆตลอดจนแนะนำในการร่วมกัน

แก้ปัญหาภายในชุมชน นอกจากนั้นยังส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่อยู่ใน
เครือข่าย ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุเพชรทองคำ ชมรมผู้สูงอายุบ้านบางแค 2 โดยจะจัดให้ผู้สูงอายุนั้นมี
ความรู้ ความสามารถ ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน

ตอนที่ 3 วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราถูกกำหนดไว้กับพื้นที่ภายในสถาน
สงเคราะห์และกิจวัตรประจำวันถูกกำหนดไว้ในแต่ละวันและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอาจ
ไม่ได้เกิดขึ้นจากความพอใจของสมาชิกในบ้าน แต่เป็นการสร้างขึ้นมาจากโครงสร้างที่ถูก
กำหนดให้มีลักษณะเหมือนกับบ้านพักอื่นๆและไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้

1. วิถีชีวิตที่ถูกกำหนดโดยพื้นที่ภายในสถานสงเคราะห์

ห้องนอน

การจัดห้องนอนเป็นหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์จัดให้ในตอนแรกเข้ามาของผู้สูงอายุ
เมื่อผู้สูงอายุเข้ามาอาศัยในห้องนอนนั้นเป็นระยะเวลาหนึ่งรู้สึกไม่พอใจและต้องการทำการเปลี่ยน
ห้องนอนนั้นสามารถกระทำได้ ในวันประชุมของสถานสงเคราะห์ประจำเดือน โดยคนที่มีความ
ประสงค์ขอเปลี่ยนห้องนอนต้องแจ้งกับนักสังคมสงเคราะห์ถึงสาเหตุที่ต้องการเปลี่ยนและห้องที่
ต้องการจะย้ายไปอาศัยใหม่ เพื่อที่นักสังคมสงเคราะห์จะถามถึงสมาชิกห้องนั้นว่าขัดข้องหรือไม่
นอกจากการย้ายห้องด้วยความสมัครใจยังมีอีกหนึ่งสาเหตุคือคำสั่งของเจ้าหน้าที่ โดยผู้สูงอายุเอง
อาจไม่เต็มใจแต่ไม่สามารถที่จะปฏิเสธคำสั่งได้

พื้นที่ที่ใช้เป็นห้องนอนสำหรับผู้สูงอายุภายในตัวอาคารจะอยู่บริเวณชั้น 2 และชั้น 3
ห้องนอนที่อยู่ชั้น 2 เป็นห้องนอนสำหรับผู้สูงอายุที่สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สามารถก้าวขึ้น
บันไดหลายชั้นได้ ส่วนนี้แบ่งออกเป็นห้องนอนจำนวน 3 ห้อง ภายในห้องนอนแต่ละห้องจะมีเตียง
นอนวางสลับกับตู้ไม้เก็บของขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน มีทางเดินขนาดเล็กตรงกลาง ห้องหนึ่ง
จะมีผู้สูงอายุนอนรวมกัน 10 คน โดยผู้สูงอายุจะมีเตียงนอนและตู้ไม้เก็บของเป็นของตนเองคนละ
1 ชุด ซึ่งหน้าห้องนอนจะมีกระดานสำหรับเขียนชื่อห้อง ชื่อห้องนั้นเป็นชื่อดอกไม้ไทยนานาชนิด
แต่ละห้องชื่อดอกไม้ไม่ซ้ำกัน ด้านล่างชื่อห้องนั้นจะเป็นชื่อของผู้สูงอายุที่อาศัยภายในห้องนั้น
แม้ว่าจะมีชื่อห้องเป็นดอกไม้ไทยนานาชนิดแต่ผู้สูงอายุกับไม่เรียกชื่อตามนั้น แต่กับเรียกเป็น
หมายเลขมากกว่า เช่น ห้อง 1 ห้อง 2 เป็นต้น ห้องนอนทุกห้องจะถูกจัดเรียงในลักษณะที่
เหมือนกันทุกห้องรวมถึงเตียงนอนและตู้ไม้เป็นลักษณะเดียวกันหมด นอกจากนั้นบริเวณหน้า
ห้องนอนทุกห้องจะมีชั้นวางรองเท้าขนาดเล็กวางอยู่ โดยชั้นวางรองเท้านี้อนุญาตให้วางได้เฉพาะ
รองเท้าสำหรับเดินในห้องนอนกับเดินภายในบริเวณสถานสงเคราะห์เท่านั้น

หน้าที่การดูแลทำความสะอาดห้องนอนนั้นเป็นหน้าที่ของสมาชิกภายในห้องนอนแต่ละห้องว่าจัดการและแบ่งหน้าที่กันทำความสะอาดอย่างไร บางห้องใช้วิธีให้แต่ละคนดูแลความสะอาดบริเวณที่ตนเองอยู่ ทั้งเตียงนอน ตู้ไม้ และบริเวณทางเดิน หรือจัดเป็นเวรประจำวันของห้อง ยกเว้นห้องนอนที่ผู้สูงอายุมีอายุมากและร่างกายไม่แข็งแรง จะมีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดจัดการทำความสะอาดให้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ความว่า

“ยายนอนชั้น 2 ห้องที่ 3 ลูก แต่เช้าก็ตื่นแล้ว ตื่นมาทำธุระส่วนตัวของเราให้เสร็จ อาบน้ำ เสร็จ ก็ลงมาข้างล่าง” (คุณยายสายน้ำ, อายุ 75 ปี)

ห้องน้ำ

ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุจะอยู่ฝั่งตรงข้ามห้องนอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของห้องน้ำและส่วนของที่ตากเสื้อผ้า ชั้น 2 จะมีห้องน้ำเพียงห้องเดียวเนื่องจากชั้น 2 มีห้องนอนเพียง 3 ห้องและผู้สูงอายุอาศัยในชั้นนี้เพียง 30 คน ภายในห้องน้ำแบ่งออกเป็นส่วนของห้องน้ำรวม ซึ่งบริเวณนี้จะมีบ่อปูนขนาดใหญ่สำหรับรองน้ำให้อาบ นอกจากเป็นที่อาบน้ำแล้ว ผู้สูงอายุสามารถซักผ้าในบริเวณนี้เองได้สำหรับผู้สูงอายุที่ซักผ้าเอง เพราะบริเวณนี้มีก๊อกน้ำติดไว้ระดับต่ำเพื่อสะดวกแก่ผู้สูงอายุที่ซักผ้าด้วยตนเอง ห่างจากห้องอาบน้ำรวมเป็นห้องอาบน้ำฝักบัว 2 ห้อง สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการอาบน้ำรวมหรือชอบอาบฝักบัว ถัดไปเป็นห้องส้วมมีเพียง 2 ห้อง ตรงข้ามห้องอาบน้ำฝักบัวกับห้องส้วมมีอ่างล้างหน้าเรียงกัน 3 อ่าง นอกจากห้องส้วมบริเวณห้องนอนแล้วยังมีห้องส้วมบริเวณในห้องอาหาร ห้องดนตรีไทย ชั้น 1 และ ชั้น 2 ของอาคารญี่ปุ่น

หน้าที่การทำความสะอาดห้องน้ำเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด ผู้สูงอายุมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดเมื่อใช้เสร็จเท่านั้น

ห้องอาหาร

ห้องอาหารจะอยู่บริเวณชั้น 1 ของอาคารเก่า ภายในห้องประกอบไปด้วยเวทีใหญ่อยู่ด้านหน้า โต๊ะหมู่บูชาอยู่มุมขวาของเวที ชูครึ่งแขกและเก้าอี้จัดวางอยู่ด้านข้างเวทีสำหรับบุคคลภายนอกที่มาจัดเลี้ยงหรือจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังมีโต๊ะสี่เหลี่ยมจัตุรัสคลุมด้วยผ้าปูโต๊ะสีเขียวจัดเรียงเป็นแถว ใต้โต๊ะจะมีชั้นสำหรับให้ผู้สูงอายุเก็บของใช้ประจำ เช่น จาน ช้อน เป็นต้น โต๊ะหนึ่งจะนั่งประมาณ 5 คน

การจัดที่นั่งกินข้าวเป็นหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์จัดให้ตั้งแต่แรกเข้า เมื่อนั่งโต๊ะไหนก็ประจำที่โต๊ะนั้น แต่สามารถปรับเปลี่ยนที่นั่งได้หากไม่พอใจ แต่ต้องแจ้งความประสงค์ต่อนักสังคมสงเคราะห์ก่อนเพื่อพิจารณา

หน้าที่การดูแลทำความสะอาดห้องอาหารเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด ผู้สูงอายุทำหน้าที่ในการดูแลความสะอาดของอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารของตนเองเท่านั้น เช่น จาน

ซ็อน ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้เป็นอุปกรณ์ที่ได้รับแจกตั้งแต่วันแรกของการเข้ามาอยู่สถานสงเคราะห์ คนละ 1 ชุด และในเวลารับประทานอาหารจะมีอุปกรณ์กึ่งกลางหรือจานกลางอยู่เพื่อใส่กับข้าว 1 ชุด การดูแลทำความสะอาดจานกลางนั้นสมาชิกในโต๊ะจัดเวรกัน

ห้องอาชีวะ

ห้องอาชีวะ คือ ห้องที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สูงอายุรวมกลุ่มทำกิจกรรมยามว่างให้เกิดประโยชน์ คลายความเหงา เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ ถุงการบูร ถักไหมพรม เป็นต้น ภายในห้องอาชีวะประกอบด้วยจักรเย็บผ้า 2 ตัว และตู้เก็บของจิปาละ นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่ทำงานฝีมือจะมีโต๊ะที่มีลิ้นชักคนละ 1 ตัว เพื่อเก็บอุปกรณ์ในการทำงาน สิ่งประดิษฐ์ที่ทำเสร็จแล้ววางจำหน่ายหรือมอบเป็นที่ระลึกสำหรับบุคคลภายนอกที่มาทำกิจกรรมกับทางสถานสงเคราะห์ รายได้เมื่อจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ต่างๆส่วนหนึ่งจะแบ่งให้ทางด้านสถานสงเคราะห์ 25% ของรายได้ เมื่อแบ่งผลกำไรแล้วส่วนที่เหลือคือค่าแรงของผู้สูงอายุ

ห้องพยาบาล

ห้องพยาบาลอยู่บริเวณชั้น 1 ของอาคารญี่ปุ่นหรืออาคารใหม่ ภายในห้องประกอบไปด้วยเตียงพยาบาลหรือเตียงผู้ป่วยจำนวน 28 เตียง วางเรียงรายอย่างแออัด ปัจจุบันเตียงผู้ป่วยมีผู้สูงอายุรับการรักษเพิ่มเติมอัตรา ซึ่งไม่เพียงพอต่อผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเข้ามารับการรักษา ห้องพยาบาลมีการจัดแพทย์มารักษาโรคทั่วไปสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีพี่เลี้ยงดูแลผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง

ห้องกายภาพ

ห้องกายภาพจะอยู่บริเวณชั้น 2 ของอาคารญี่ปุ่นหรืออาคารใหม่ ภายในห้องใช้เป็นพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษากายภาพบำบัดต่างๆ โดยในห้องกายภาพประกอบไปด้วยเครื่องมือทางกายภาพตามคำสั่งของแพทย์ทั้งสิ้น เช่น จักรยานเป็นเครื่องช่วยบริหารช่วงขาตั้งแต่สะโพกลงไป (ข้อขา ข้อเท้า ข้อเข่า ข้อสะโพก) และบริการกลัมน้ำช่วยให้อาบน้ำอุ่นเมื่อไม่ได้ขยับเขยื้อนหรือไม่ได้มีการออกกำลังกายเป็นเวลานาน เป็นต้น การรักษามีทั้งรักษาเป็นรายบุคคลและการบริหารร่างกายเป็นกลุ่ม โดยการรักษาจะมีนักกายภาพชำนาญการ 1 คน ประจำอยู่และมีพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ร่างกายแข็งแรงมาช่วยเหลือด้านการจัดหรือหยิบอุปกรณ์ให้ผู้สูงอายุที่มาทำการบำบัด

2. กิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตามวัน เวลาที่กำหนด ดังนี้

เมื่อแสงอาทิตย์จับขอบฟ้าพร้อมเสียงของระฆังเป็นสัญญาณของเช้าวันใหม่ในสถานสงเคราะห์ที่เริ่มต้นขึ้น เวลาประมาณ 05.00 น. ผู้สูงอายุต่างตื่นขึ้นมากำหนดกิจส่วนตัว ถ้าผู้สูงอายุท่านไหนตื่นก่อนหรือไปถึงห้องอาบน้ำก่อนก็หมายถึงมีสิทธิที่จะอาบน้ำก่อน ขณะที่ผู้สูงอายุบางท่านยังไม่ได้อาบน้ำก็ทำการเก็บที่นอนและบริเวณรอบที่นอนของตนให้สะอาด หลังจากทำการกิจส่วนตัวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สูงอายุต่างเริ่มทยอยลงมาจากห้องนอนสู่ชั้น 1 ของอาคารเก่า เพื่อ

รับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม เช่น โอวันติน กาแฟ เป็นต้น จากนั้นเวลาประมาณ 06.00 น. ผู้สูงอายุต่างพร้อมกันที่ศาลาธรรม เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้าอย่างพร้อมเพียงเป็นเวลาประมาณครึ่ง ชั่วโมง เมื่อสวดมนต์จนจิตใจสะอาดแจ่มใส ผู้สูงอายุก็ลงมาด้านหน้าสถานสงเคราะห์ เพื่อ ออกกำลังกายแบบรำมวยจีนเป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะ แขนขา ลำตัวอย่างช้า ๆ ช่วยในการฝึกสมาธิ ช่วยป้องกันรักษาและฟื้นฟูสภาพจิตใจได้ โดยมีครูมาสอนรำมวยจีนเป็นเวลาครึ่งชั่วโมง เมื่อรำมวยจีนเสร็จผู้สูงอายุสามารถพักทำธุระส่วนตัวได้ เวลา 08.00 น. ผู้สูงพร้อมกันเพื่อเคารพธงชาติ และรับประทานอาหารเช้าที่ห้องอาหาร ณ ชั้น 1 อาคารเก่า เมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จ ผู้สูงอายุจะ ออกกำลังกายบริหาร เช่น หมุนข้อเท้า หมุนคอ สะบัดข้อเท้า แขน ขา เป็นต้น พอเวลา 09.00 น. เจ้าหน้าที่จะผลัดเวรกันมาอ่านข่าวประจำวันจากหนังสือพิมพ์รายวันต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบ ข่าวสาร ก้าวทันโลกปัจจุบัน หลังจากนั้นผู้สูงอายุจะปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ เช่น เมื่อมีผู้บริจาคมา แจกของหรือร่วมทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุที่ฟื้นฟูใจข้อต่างๆ จะไปรับการทำ กายภาพบำบัด ณ ห้องกายภาพ อาคารญี่ปุ่น เช่น จักรยานเป็นเครื่องช่วยบริหารช่วงขาตั้งแต่สะโพก ลงไป (ข้อขา ข้อเท้า ข้อเข่า ข้อสะโพก) และบริการกล่อมเนื้อขา ช่วยให้เส้นไม่ยึดเมื่อไม่ได้ขยับ เขยื้อนหรือไม่ได้มีการออกกำลังกายเป็นเวลานาน เสียแรงขังตั้งขึ้นเวลาประมาณ 11.30 น. เป็น สัญญาณที่รู้จักกันของผู้สูงอายุมารวมตัวกันที่ห้องอาหาร ผู้สูงอายุนั่งพร้อมกันที่โต๊ะประจำเพื่อ รับประทานอาหารเช้ากลางวัน เจ้าหน้าที่จะแจกยาให้ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวต้องรับประทานยา ประจำก่อนอาหาร หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่นำอาหารมาแจกกับผู้สูงอายุ หากวันนั้นมีผู้มาบริจาคเลี้ยง อาหารกลางวันเวลาในการรับประทานอาหารยืดหยุ่นได้ตามเจ้าภาพ เสร็จจากรับประทานอาหาร กลางวันหากไม่มีกิจกรรมพิเศษใดจะเป็นช่วงว่างของผู้สูงอายุ แต่วันนั้นมีกิจกรรมพิเศษจะมี เสียงระฆังดังขึ้นเป็นสัญญาณเตือน ซึ่งเป็นสัญญาณที่ผู้สูงอายุรับทราบว่าต้องมารวมกันที่ ห้องอาหารเพื่อมาร่วมกิจกรรม เวลา 14.00 น. เจ้าหน้าที่แจกอาหารเช้าและเครื่องดื่ม จนถึงเวลา 16.00 น. เป็นเวลารับประทานอาหารเย็น เมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จทางสถานสงเคราะห์ถือว่า เป็นเวลาว่างของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนั่งพักผ่อนหรือทำกิจกรรมยามว่าง เช่น ดอกไม้ ประดิษฐ์ ตุ๊กตาบรู๊ต ถักไหมพรม เป็นต้น เพื่อรอเวลาสวดมนต์ทำวัตรเย็น ณ ศาลาธรรม ผู้สูงอายุ เสร็จสิ้นการปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด ก็สามารถปฏิบัติธุระส่วนตัว เช่น ดูรายการโทรทัศน์ ประดิษฐ์ของชำร่วย นั่งพูดคุยกัน เป็นต้น จนกระทั่งเวลา 21.00 น. เป็นเวลาที่ผู้สูงอายุต้องเข้านอน ไม่สามารถออกจากบริเวณอาคารเป็นอันตราย และ ห้ามส่งเสียงรบกวนบุคคลอื่น เจ้าหน้าที่จะมา ตรวจดูแลความเรียบร้อยพร้อมเปิดพัดลมและปิดพัดลมในห้องนอนเวลาประมาณ 22.00 น.

“แต่ละวันก็เหมือนกัน ตื่นตอนเช้ามา ก็อาบน้ำ มาสวดมนต์ตรงศาลาธรรม มี แยกมาเยี่ยม ก็ร้องเพลงต้อนรับเขากลับเราก็อธิษฐานขอคุณ กิจกรรมในวันๆทางนี้เขา กำหนดให้ไว้แล้วเป็นเวลา เวลานี้ทำอันนี้ เวลานี้ทำนี่ ตื่นตี 5 นอน 3 ทุ่ม 3 ทุ่มนี้

ห้ามทำอะไรเสียงดังแล้วนะ ที่นี่เขาหาหุ่นนี้ให้ทำ มีออกกำลังกาย ตอนเช้ามี
คนเล่าข่าวให้ฟัง เวลาว่างๆเขาก็มีให้ แต่ยายก็ไม่ได้ทำอะไรมากนักดู นุ่นดูนี่ ช ม
นกลมไม่ไปเรียนนะ มั่นคลายเหงาได้บ้างบางที ดูมันบินมันเกาะไม้เราก็ไม่
ต้องคิดเรื่องอื่นให้มาก อยู่ที่นี่ก็มีเหงาบ้างแต่ก็นั่งดู นุ่น ทำหุ่นนี้ที่เขาจัดให้ก็ผ่านไป
วันๆเข้า เย็นก็สวดมนต์เป็นที่พึ่งให้ยายได้อีกที่” (คุณยายเอี่ยมดาว ,อายุ82 ปี)

“ที่นี่มีอะไรทำเยอะ เดี่ยวคนนุ่นก็มาเยี่ยม คนนี้ก็เอาของมาให้ สนุกไปวันๆจะได้
ไม่เหงา ที่นี่ต้องตื่นแต่เช้าหนู ยาย 80 นะแต่เดินบันไดไว นอนอยู่ชั้น 2 ตื่นมาก็มี
โอวันดินให้กิน เดี่ยวเขาก็พาออกกำลังกาย สวดมนต์พอสวดเสร็จก็กินข้าวเช้า
กินเสร็จก็มีเจ้าหน้าที่มาอ่านข่าวของแต่ละวันให้ฟัง เออที่ดีจะได้รู้เรื่องข้างนอก
ถ้าวันไหนมีแขกมาเยี่ยมก็จะมีกิจกรรมให้เล่นก็เล่นกับแขกเขา จะได้ไม่คิดถึงบ้าน
แต่ใช้ว่าจะหาย ว่างๆ เดี่ยววันพุธกรุงเทพฯจะมาเล่นดนตรี ร้องเพลงเก่าๆให้ฟัง
ทุกวันก็ทำเหมือนๆเดิมทำเป็นเวลา ก็ต้องเข้าใจทำตามใจเราก็ไม่ได้มันไม่ใช่บ้าน
เรานะหนู ยายมันแก่อยู่ที่นี่เดี๋ยวเจ็บเดี๋ยวป่วย อยากให้ลูกหลานมันดูแล คิดถึงบ้าน
อยากกลับไปอยู่บ้าน”(คุณยายโถมสุดา ,อายุ 80 ปี)

จะเห็นได้ว่า การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละวันจะดำเนินตามตารางเวลา ตั้งแต่แสง
อัสดงจับขอบฟ้าจนแสงระขอบฟ้า ทั้งเวลาของการตื่นนอน รับประทานอาหาร อาบน้ำ แม้กระทั่ง
นอน ถูกกำหนดไปด้วยเงื่อนไขของเวลา เป็นพฤติกรรมที่ผู้สูงอายุต้องปรับเปลี่ยนตนเองอย่างมาก
จากที่เคยอยู่บ้านตนเองสามารถทำสิ่งต่างๆได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลา แต่เมื่อก้าวเข้ามาอยู่ ณ สถาน
สงเคราะห์ เวลาที่เรื่องที่สำคัญ ผู้สูงอายุต้องดำเนินชีวิตอย่างมีกฎระเบียบตามตารางเวลาที่กำหนด
เพื่อชีวิตบั้นปลายอย่างมีความสุขในบ้านหลังใหม่ ที่เรียกว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านพักคนชรabanบางแค 2” เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและนำมาสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 สาเหตุของการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรabanบางแค 2 เป็นผู้สูงอายุเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปสาเหตุที่รับเฉพาะผู้สูงอายุเพศหญิงนั้นเป็นเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่ต้องการพึ่งพาสูงกว่าเพศชายจึงเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุเพศหญิงถูกทอดทิ้งมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรือขาดผู้อุปการะดูแลจึงถูกส่งตัวมาอยู่กับทางสถานสงเคราะห์คนชรabanบางแค 2 ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร 40% และเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด เนื่องจากตนเองเข้ามาทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครและมีครอบครัวจึงทำให้ไม่ต้องการกลับไปอยู่ต่างจังหวัดอีก 60 % ของผู้สูงอายุทั้งหมด 120 คน ผู้สูงอายุอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรabanบางแค 2 เป็นผู้สูงอายุประเภทสามีตาย คือ ผู้สูงอายุจะได้รับการอุปการะดูแลโดยที่ผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น เนื่องจากทางสถานสงเคราะห์ได้งบประมาณในการดูแลผู้สูงอายุจากรัฐบาลทั้งหมด ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์จะไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพคนชราเพราะถือว่าเป็นบุคคลที่รัฐดูแลอยู่แล้ว ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรabanบางแค 2 ไม่ได้เข้ามาอยู่เพียงเพราะว่ามีฐานะยากจนและขาดคนดูแลเท่านั้น แต่การเข้ามาของผู้สูงอายุมีหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว หรือจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจและจากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลทำให้ทราบถึงสาเหตุหลักกว่ามีสาเหตุการเข้ามาอยู่ดังนี้

1. ขาดการดูแลเอาใจใส่

สาเหตุเกิดจากผู้สูงอายุที่ไม่ได้แต่งงานมีครอบครัวจึงต้องพักอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องแต่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่เพราะบรรดาญาติพี่น้องเองต่างมีภาระหน้าที่ที่จะต้องดูแลทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลไม่เต็มที่ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตและส่วนหนึ่งเกิดจากความห่างเหินและอ้างว้างจึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกอึดอัดและบั้นข้อมใจที่ถูกญาติพี่น้องแสดง

อาการหามงเมินหรือพูดจาประซัดประชันผู้สูงอายุไม่ต้องการให้ตนเองต้องกลายเป็นภาระที่ญาติต้องคอยดูแลจึงตัดสินใจมาอยู่ที่สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2

2. ผู้สูงอายุไม่ต้องการเป็นภาระให้กับลูกหลาน

ผู้สูงอายุแต่งงานมีครอบครัวและพักอาศัยอยู่กับครอบครัวเมื่อสามีเสียชีวิตและตัวผู้สูงอายุเองก็เริ่มเข้าสู่วัยชรามากแล้วผู้สูงอายุเองไม่ต้องการเป็นภาระให้ลูกหลานเพราะลำพังตัวลูกหลานต่างก็มีครอบครัวกันหมดแล้วแต่ยังต้องมาดูแลตัวผู้สูงอายุอีกทั้งยังต้องมาดูแลครอบครัวของตนเองส่วนอีกเหตุผลคือผู้สูงอายุไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวใหม่ของลูกหลานได้ ผู้สูงอายุจึงเกิดความรู้สึกว่าตนกลายเป็นภาระที่จะต้องให้ลูกหลานมาคอยเลี้ยงดูผู้สูงอายุจึงกลัวว่าลูกหลานจะมีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ผู้สูงอายุจึงตัดสินใจมารับการสงเคราะห์ที่สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 เพราะไม่ต้องการให้ลูกหลานลำบาก

3. ผู้สูงอายุขาดคนอุปการะดูแล

ผู้สูงอายุไม่ได้แต่งงานมีครอบครัว ไม่มีญาติพี่น้องต้องอาศัยอยู่ตัวคนเดียวในบ้านพักอาศัยมีสาเหตุมาจากตัวผู้สูงอายุเป็นคนต่างจังหวัดทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครและมาลงหลักปักฐานทำมาหากินในกรุงเทพมหานครและไม่ได้แต่งงานมีครอบครัว เมื่อก้าวเข้าสู่วัยชราจึงต้องอาศัยอยู่คนเดียวในบ้านพักทำให้ขาดคนดูแลประกอบกับตัวผู้สูงอายุยังสามารถทำงานเล็กๆน้อยๆในการรับจ้างเย็บผ้า หรือพับถุงกระดาษขายเพื่อรายได้ในการเลี้ยงชีพไปในแต่ละวันเท่านั้น จนกระทั่งมีเจ้าหน้าที่ของทางเขตที่คนชราสังกัดอยู่มาสำรวจพบและชักชวนให้ผู้สูงอายุไปอยู่กับทางสถานสงเคราะห์เพื่อที่จะได้มีคนคอยดูแลเวลาที่ผู้สูงอายุเกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

4. ผู้สูงอายุถูกผลักดันให้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์

ผู้สูงอายุอยู่ในวัยที่เป็นภาระพึ่งพิงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมที่ถูกจำกัดให้ลดลงครอบครัวมองว่าผู้สูงอายุเป็นภาระไม่มีคุณค่าอีกต่อไป เพราะผู้สูงอายุไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้เหมือนเดิมครอบครัวจึงผลักดันผู้สูงอายุเข้าพักในสถานสงเคราะห์แทนการเลี้ยงดูของตนเอง

ตอนที่ 2 ระบบการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2

ผู้ศึกษาได้เริ่มศึกษาตั้งแต่วิธีการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ กฎระเบียบที่ใช้ปฏิบัติกับผู้สูงอายุ และการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์

ผู้สูงอายุที่ประสงค์จะเข้ารับการสงเคราะห์ ณ สถานสงเคราะห์คนชรารบ้านบางแค 2 ต้องยื่นความจำนงที่สำนักงานเขตที่พักอาศัยอยู่ เมื่อสำนักงานเขตได้รับเรื่องจึงส่งนักสังคมสงเคราะห์ประจำสำนักงานเขต ไปเยี่ยมบ้าน ตรวจสอบประวัติอย่างละเอียดว่ามีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์หรือไม่ นักสังคมสงเคราะห์ประจำสำนักงานเขตจะทำหนังสือแจ้งเข้ามาที่ผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคม ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิ

ภาพสังคมส่งเรื่องมายังสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 เพื่อทำการตรวจสอบคุณสมบัติให้ชัดเจน ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์พิจารณาบุคลิกภาพ นิสัยใจคอของผู้สูงอายุว่าสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้หรือไม่ โดยนักสังคมสงเคราะห์พิจารณาให้ความช่วยเหลือบริการด้านอื่นๆ ก่อนและให้ถือว่าเป็นบริการสุดท้ายในการพิจารณารับผู้สูงอายุเข้ารับในสถานสงเคราะห์ ซึ่งผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆทั้งสิ้น

2. ระเบียบวินัยภายในสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2

เมื่อผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ที่ประจำอยู่กับทางสถานสงเคราะห์จะเป็นผู้ชี้แจงให้ผู้สูงอายุเข้าใจถึงกฎระเบียบต่างๆของสถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 ที่จะต้องปฏิบัติเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ กฎระเบียบที่นักสังคมสงเคราะห์ได้แจ้งกับผู้สูงอายุนั้นเป็นกฎระเบียบที่มีความสำคัญและต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่วนในเรื่องของการใช้ชีวิตเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุที่เข้าใหม่ต้องเรียนรู้จากการสังเกตและปฏิบัติตามผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้สูงอายุจึงขึ้นอยู่กับเพื่อนรอบข้างและพี่เลี้ยงที่คอยดูแลผู้สูงอายุเองกฎระเบียบของสถานสงเคราะห์เป็นระเบียบวินัยที่สำคัญที่ผู้สูงอายุต้องปฏิบัติร่วมกันคือ

1. ด้านการปกครองดูแล

เป็นการอธิบายกฎระเบียบและข้อห้ามต่างๆที่สถานสงเคราะห์กำหนดเพื่อให้ผู้สูงอายุปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

2. การออกนอกสถานสงเคราะห์

การออกนอกสถานสงเคราะห์ถือว่าเป็นเรื่องที่เคร่งครัดมาก เมื่อผู้สูงอายุต้องการออกไปต้องแจ้งให้กับนักสังคมสงเคราะห์เจ้าหน้าที่คนอื่นเช่นอนุญาตในบัตรของอนุญาตไปข้างนอกก่อนถ้าวันที่ผู้สูงอายุออกไปข้างนอกตรงกับวันที่มีกิจกรรม หรือโอกาสพิเศษ นักสังคมสงเคราะห์มีสิทธิ์ที่จะไม่อนุญาตให้ผู้สูงอายุออกไปข้างนอกได้ โดยเสนอให้ไปวันอื่นแทน ก่อนออกจากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุต้องยื่นบัตรในกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณหน้าประตูเก็บบัตรไว้และรับบัตรในเวลาเก็บเข้ามาในสถานสงเคราะห์ กรณีผู้สูงอายุทำบัตรของอนุญาตหายต้องเสียเงินจำนวน 20 บาทในการทำบัตรใหม่เพราะถ้าไม่มีบัตรผู้สูงอายุไม่สามารถออกจากสถานสงเคราะห์ได้

3. บทลงโทษ

บทลงโทษของทางสถานสงเคราะห์เป็นกฎที่ใช้ปฏิบัติร่วมกันมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบของสถานสงเคราะห์ที่ตั้งไว้ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์มีอำนาจดำเนินการได้ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณีและความหนักเบาของความผิด โดยมีโทษตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือนถึงพิจารณาให้ออกจากสถานสงเคราะห์

3. การช่วยเหลือเมื่อผู้สูงอายุได้เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แล้ว

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีบทบาทหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยผู้สูงอายุไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆทั้งสิ้น โดยจัดบริการเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การให้การสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์

การดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพตามกระบวนการการปฏิบัติ โดยการให้บริการด้านการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ การบริการด้านการรักษาพยาบาล ด้านการอนามัย เป็นต้น

2. งานบริการผู้สูงอายุภายนอก

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 จัดหน่วยเคลื่อนที่ให้บริการผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ที่อาศัยอยู่กับครอบครัวภายในชุมชนใกล้เคียง โดยนักสังคมสงเคราะห์จะออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่บ้าน โดยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านการอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ทั้งนี้สถานสงเคราะห์ฯได้สนับสนุนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่อยู่ในเครือข่าย ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุเพชรทองคำ ชมรมผู้สูงอายุนบ้านบางแค 2 โดยจัดให้ผู้สูงอายุนั้นมีความรู้ ความสามารถ ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน

ตอนที่ 3 วิธีชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2

วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราถูกกำหนดไว้กับพื้นที่ภายในสถานสงเคราะห์และกิจวัตรประจำวันก็ถูกกำหนดไว้แล้วในแต่ละวันและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นจากความพอใจของสมาชิกในบ้าน แต่เป็นการสร้างขึ้นมาจากโครงสร้างที่ถูกกำหนดให้มีลักษณะเหมือนกับบ้านพักอื่นๆและไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้

วิถีชีวิตประจำวัน

กิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 กรุงเทพมหานคร

เวลา	05.00 น. -	ผู้สูงอายุปฏิบัติธุระส่วนตัว
-	-	รับประทานอาหารเช้า และเครื่องดื่ม (เช่น กาแฟ โอวัลติน เป็นต้น)
06.00 น. -	06.30 น. -	ผู้สูงอายุพร้อมกัน ณ ศาลาธรรม เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า
06.30 น. -	07.30 น. -	รับมวยจีน
07.30 น. -	08.00 น. -	ผู้สูงอายุทำธุระส่วนตัว
08.00 น. -	09.00 น. -	รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหาร
09.00 น. -	-	ผู้สูงอายุฟังข่าวสารประจำวันต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้อ่านข่าวให้ฟัง

จากหนังสือพิมพ์รายวัน

- 09.30 น. - ปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ เช่น เมื่อมีผู้บริจาคมาแจกของหรือร่วมทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่ฟื้นฟูใจข้อต่างๆจะไปรับการทำ
กายภาพบำบัด ณ ห้องกายภาพ อาคารผู้ป่วน
- 11.30 น. - รับประทานอาหารกลางวัน
- 14.00 น. - รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- 16.00 น. - รับประทานอาหารเย็น
- 17.00 น. - สวดมนต์ทำวัตรเย็น
- 17.30 น. - ผู้สูงอายุเสร็จสิ้นการปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด จะปฏิบัติธุระส่วนตัว
เช่น ดูรายการโทรทัศน์ ประดิษฐ์ของชำร่วย นั่งพูดคุยกัน ฯลฯ
- 21.00 น. - ผู้สูงอายุเข้านอน และไม่สามารถออกจากบริเวณอาคารเป็นอันขาด และ
ห้ามส่งเสียงรบกวนบุคคลอื่น

กิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตามวัน เวลาที่กำหนด ดังนี้

วันจันทร์ในเวลา 13.00น. – 15.00 น. จะมีนายแพทย์ชำนาญการมาตรวจสุขภาพ รักษา
อาการเจ็บป่วยผู้สูงอายุ นอกจากนั้นผู้สูงอายุที่เรียนนาฏศิลป์คุณครูจะเข้ามาสอนนาฏศิลป์ในวันนี้
ด้วย

วันอังคารที่ 3 ของเดือน โรงเรียนฝึกออาชีพจะเข้ามาบริการด้านเสริมสวย เช่น สระผม ตัด
ผม เป็นต้น ให้กับผู้สูงอายุ และมีบริการนวดฝ่าเท้า อังคารที่ 4 ของเดือน จะมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่
จากมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมาตรวจรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ

วันพุธช่วงเช้าจะมีนวดแผนโบราณ ช่วงสายมีการทำกิจกรรม 5ส. คือการตรวจความ
สะอาดบริเวณโต๊ะและห้องนอนของผู้สูงอายุ และพุธที่ 3 ของเดือน ทางกองสังคีต สำนักวัฒนธรรม
กีฬาและการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร จะมาบรรเลงเพลงพร้อมกับการแสดงลีลาศให้ผู้สูงอายุ
มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆด้วย

วันพฤหัสบดี ช่วงบ่ายได้รับความอนุเคราะห์จากกองสังคีต กรุงเทพมหานคร มาฝึกร้อง
เพลงไทยสากลให้กับผู้สูงอายุ ช่วงเย็นมีพยาบาลชำนาญการมาตรวจรักษาและจัดยาในเบื้องต้นให้
ผู้สูงอายุ

วันศุกร์ช่วงบ่ายจะมีการเรียนดนตรีไทย เช่น อังกะลุง ขิม เป็นต้น และเรียนขับร้องเพลง
ไทยเดิม

วันเสาร์และอาทิตย์ จะพักผ่อนตามอัธยาศัย หากมีผู้มาบริจาคของก็จะมีกิจกรรมเพิ่มเติม

อภิปรายผล

สังคมไทยในอดีตไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือชนบท การอยู่อาศัยร่วมกันเป็นลักษณะครอบครัวขยาย (extended family) ที่มีคน 3 รุ่น อยู่อาศัยในชายคาเดียวกันที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และปู่ย่า หรือตายาย รวมทั้งลูกหลานที่ยังไม่แต่งงาน ปัจจุบันครอบครัวไทยส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) ที่มีเพียงพ่อ แม่ และลูกเท่านั้น สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของเครือข่ายสารสนเทศที่ทำให้บุคคลสามารถเข้าถึง ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ จากมุมต่างๆ ของโลกได้สะดวก รวดเร็วขึ้น หรือที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรง เพราะแต่ละบุคคล แต่ละฝ่าย แม้กระทั่งประเทศ ต่างต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ซึ่งความได้เปรียบท่ามกลางโอกาสที่เท่าเทียมกันของทุก ๆ ฝ่าย ทำให้เกิดการแข่งขันในระดับที่รุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ โลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมของแต่ละสังคมไปยังที่ส่วนต่าง ๆ โดยที่สังคมแต่ละสังคมยากที่จะสกัดกั้นหรือหลีกเลี่ยงจากผลกระทบของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งประเทศไทยก็ไม่ต่างจากประเทศอื่น ได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมตะวันตก อีกทั้งสังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้างทำให้เกิดการซึมซับได้อย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างของไทยได้หายไปและทำให้วิถีชีวิตเดิมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้สังคมไทยได้ชื่อว่า สังคมผู้สูงอายุ แต่กับเห็นสภาพของผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งอยู่กันตามลำพังขาดผู้ดูแล ต้องหาเลี้ยงชีพให้กับตนเองกับมีมากขึ้น เนื่องจากโลกาภิวัตน์เข้ามามีผลต่อการดูแล ประนินับได้รับใช้ผู้สูงอายุเช่นเคยที่เป็นในอดีตพบเห็นน้อยมาก แต่ปัญหาและความต้องการในด้านการดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัย และอาหารเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นปัญหา ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตเพียงลำพัง หรือถูกทอดทิ้งให้อยู่กันตามลำพังมากขึ้น จึงเป็นปัญหาของสังคมหรือภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาจัดบริการในการดูแล ช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยาก เดือดร้อน จึงก่อให้เกิดสถานสงเคราะห์ขึ้น การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ควรจะได้รับดูแลในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อมของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานรวมทั้งเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะครอบครัวมีส่วนช่วยเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหายไปแก่กันและกัน และด้วยสภาวะครอบครัวที่ขาดความพร้อมในหลายๆด้านทำให้ครอบครัวลดบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุลง จนกระทั่งผู้สูงอายุกลายเป็นภาระที่ครอบครัวต้องรับผิดชอบ แต่ในมุมมองกลับกันถึงต่างๆที่อยู่รอบตัวผู้สูงอายุก็เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของผู้สูงอายุต่อสังคม บทบาทผู้สูงอายุในครอบครัว และบทบาทผู้สูงอายุกับเศรษฐกิจในครอบครัว ต่างก็เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสังขารที่

ร่วงโรยไปตามวัย ทำให้ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถปรับตัวทันกับความเปลี่ยนแปลงเกิดภาวะทางอารมณ์ เช่น การหวาดระแวง หงุดหงิดง่าย และ โมโหกับสิ่งที่เข้ามารบกวนจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้สูงอายุเองก็ส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัวด้วยเช่นกันเพราะคนในครอบครัวต้องกลายมาเป็นที่รองรับอารมณ์ที่แปรปรวนของผู้สูงอายุ รวมทั้งภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่คนมุ่งเน้นถึงรายได้มากกว่าการคำนึงถึงการดูแลผู้สูงอายุการกระทำเหล่านี้เหมือนกับเป็นการผลักดันให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยวมากขึ้น

2. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้ารับการสงเคราะห์

ผู้สูงอายุที่เข้ารับการสงเคราะห์กับทางสถานสงเคราะห์ต่างก็คิดว่าตนคงมีคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิมเพราะมีคนมาคอยดูแลเอาใจใส่ทั้งในยามที่เจ็บไข้หรือในเวลาที่เกิดความรู้สึกอ้างว้างก็ยังมีเพื่อนคอยพูดคุยให้คลายเหงาได้บ้าง แม้ว่าบางครั้งผู้สูงอายุอาจมีความซับซ้อนใจแต่ผู้สูงอายุต้องรู้จักการปรับตัวปรับยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยคำว่า “อดทน” กรณีที่ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขจะต้องได้รับการตอบสนองจากองค์ประกอบดังนี้

1. การกินอยู่อย่างมีคุณภาพ

ในเรื่องของการดูแลอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งต้องเป็นอาหารที่ส่งเสริมคุณภาพของผู้สูงอายุเพราะถ้าร่างกายได้รับสารอาหารที่ประโยชน์ก็ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ตามวัย แม้ว่าเรื่องอาหารการกินเป็นเพียงเรื่องปัจจัยพื้นฐานแต่ก็เป็นเรื่องที่ทำเป็นประจำที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เพราะถ้าร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ก็ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บดังคำว่า “ไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” เพียงเท่านั้นก็ถือว่าเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการกินอยู่ที่ดีแก่ผู้สูงอายุได้

2. มีสภาพแวดล้อมที่ดีและสะอาด

คือการที่ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่และบุคคลในสถานสงเคราะห์ได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องมีการบังคับฝืนใจกัน และการที่ผู้สูงอายุเปิดรับเพื่อนใหม่ที่เข้ามาและมีมนุษยสัมพันธ์กับคนรอบข้าง มีสถานที่ใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ทางสถานสงเคราะห์จึงจัดให้บรรยากาศภายในสถานสงเคราะห์คล้ายกับบรรยากาศของครอบครัวมากที่สุด เพราะต้องการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความสุขกับการใช้ชีวิตในสถานสงเคราะห์ โดยทางสถานสงเคราะห์ก็ได้จัดให้มีการรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ

3. ความปลอดภัยในชีวิต

คือการดูแลชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ให้ได้รับความสะดวกและปลอดภัยมากที่สุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่างๆที่ผู้สูงอายุจะได้รับประโยชน์ เนื่องจากผู้สูงอายุอยู่ในวัยที่ร่างกายถดถอยลงและไม่ค่อยมีแรงทำให้เกิดอันตรายได้ง่ายกว่าวัยปกติทางสถานสงเคราะห์จึงได้

จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุในหลายจุด เช่นบริเวณตึกใหม่จะมีราบบันไดให้จับทั่วบริเวณตัวตึก เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณเองปลอดภัยเมื่อใช้ชีวิตอยู่ในสถานสงเคราะห์

4. สิทธิและความเสมอภาค

การเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ทำให้ผู้สูงอายุถูกกลืนสิทธิความเป็นส่วนตัวของตนเองอย่างเห็นได้ชัดเพราะผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางสถานสงเคราะห์ทำให้ความเป็นส่วนตัวของผู้สูงอายุลดลง อีกทั้งการที่บุคคลภายนอกมองว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์เป็นบุคคลที่ถูกทอดทิ้งหรือเป็นบุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้และต้องการการพึ่งพาตลอดเวลา มุมมองของบุคคลภายนอกที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นการสร้างความไม่เสมอภาคทางด้านสิทธิความเป็นผู้สูงอายุระหว่างผู้สูงอายุที่มีครอบครัวเลี้ยงดูและผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เพราะการตัดสินใจด้วยชนชั้นเพียงเท่านั้น

5. สภาวะจิตใจของผู้สูงอายุ

เมื่อผู้สูงอายุก้าวเข้าสู่สถานสงเคราะห์นั้นก็หมายถึงการพลัดพลาด สูญเสีย ผิดหวัง หรือการจากลาจากครอบครัวหรือคนที่รัก เมื่อผู้สูงอายุเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความทรงจำนั้นไว้ เก็บเป็นความเสียใจ เศร้าใจนั้นไว้ลำพัง จะทำให้สภาวะจิตใจเกิดการซึมเศร้า อาการนี้จะเกิดขึ้นหรือแสดงออกมาเป็นครั้งคราว ต่อเมื่ออยู่เพียงลำพังหรือเมื่อมีเหตุการณ์มากระทบกระเทือนตอกย้ำให้ย้อนนึกถึงเหตุการณ์ในครั้งอดีต แต่เจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ก็พยายามเติมด้วยวาจาและการกระทำที่สะท้อนต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ ในทางกลับกันสถานสงเคราะห์ได้จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อทำยามว่าง เช่น ถักไหมพรม ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวอาจช่วยให้ผู้สูงอายุคลายเหงา พ้นจากสภาวะซึมเศร้าได้ไม่มากนัก

3. ภาครัฐ

สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่รัฐบาลก็มีการเตรียมความพร้อมทางด้านนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิต สุขภาพ สาธารณสุข การศึกษา ที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศทั่วโลกที่ให้ความสำคัญตระหนักถึงสังคมผู้สูงอายุ และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านผู้สูงอายุ อีกทั้งประเทศไทยยังขาดการส่งเสริมด้านความกตัญญูคุณทวดที่ต่อบุพการีและผู้สูงอายุ กับเห็นส่งเสริมด้านสถาบันต่างๆมากกว่า จึงทำให้คนในสังคมไทยได้รับข่าวสารสถาบันอื่นมากตามไปด้วย และเริ่มละเลยคุณค่าของผู้สูงอายุอย่างซ้ำๆและในที่สุดก็เลือนหายไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเพิ่มหลักสูตรการศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในเรื่องการดูแลและเรียนรู้ถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ ลงไปในหลักสูตรการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษาทุก

ระดับชั้น เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงทัศนคติที่ดีและสามารถเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นและลดปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุได้

2. การคัดเลือกเจ้าหน้าที่และพี่เลี้ยงที่มาปฏิบัติหน้าที่ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นบุคคลที่มีใจรักและผ่านการทดสอบทางด้านจิตวิทยาผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเพื่อลดภาวะการฉัดแย้งระหว่างผู้สูงอายุกับเจ้าหน้าที่

3. ระบบการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 ควรเพิ่มด้านสิทธิการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวผู้สูงอายุเอง

ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อสถานสงเคราะห์คนชรา
2. ศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งหรืออยู่ตามลำพังภายนอกสถานสงเคราะห์

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติและธีรเวทย์ ประมวลรัฐฎกา. โครงสร้างสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ :
บริษัท ทีคิวพี จำกัด.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ :
บริษัท ทีคิวพี จำกัด.

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (2549). เวทีนโยบายสาธารณะ : เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ
บทบาทท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : เป็นไท พับลิชชิ่ง
จำกัด.

รังสรรค์ ชนะพรพันธ์. สังคมเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 2550 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาในกระแส
โลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : คบไฟ.

สรินทร์ เกษย์. (2548). การอยู่อาศัยร่วมกับบุตรของผู้สูงอายุไทย. ประชากรและสังคม 2548
“ประชากรของประเทศไทย ณ พ.ศ. 2548”. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ระพีพรรณ คำหอมและคณะ. (2542). การประเมินโครงการบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย. หนังสือประชุมวิชาการ “บทบาทรัฐ เอกชนและองค์กร
ชุมชนกับผู้สูงอายุไทย”. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ.

รัตพล พรพิพิธ. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจครอบครัวเกษตรกรรม ต่อการขยายตัวของ
อุตสาหกรรม :กรณีศึกษาครอบครัวเกษตรกรรม. [กรุงเทพฯ] : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วารกรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2545). จิตวิทยาการปรับตัว. (พิมพ์ครั้งที่2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

วิทยากร เชียงกุล. เศรษฐกิจไทยปัญหาและทางแก้. (2548). สำนักพิมพ์สายธาร.

วีระ ธีรภัทร. เล่าเท่าที่รู้ วิพากษ์เศรษฐกิจโลก วิจัยเศรษฐกิจไทยในสถานการณ์วิกฤต. (2552).
สำนักพิมพ์โรนิน.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. ผู้สูงอายุในประเทศไทย: รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ใน
ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอแนะทางนโยบายและการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย, พ.ศ. 2544.

ศิริวรรณ ศิริบุญ. บทบาทและคุณค่าของผู้สูงอายุในวรรณคดีของชนกลุ่มสาวกรุงเทพมหานครและภาคกลาง. วารสารประชากรศาสตร์ 2531; 4: 27-55

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2547). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ : เจ.เอส. การพิมพ์.

สุภางค์ จันทวานิช. (2534). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมาลย์ โทมัส. (2533). ปัญหาในปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ. รายงานผลงานวิจัยเรื่องอิทธิพลภายในและภายนอกและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. (2537). กรุงเทพฯ: โครงการจัดแผนอุดมศึกษาระยะยาว ทบวงมหาวิทยาลัย.

อนุรักษ์ บัณฑิตยชาติและคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจภาวะสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง ปี พ.ศ. 2542, กองแผนงาน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2542.

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

แนวคำถาม

เรื่อง “วิถีชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2”

1. ผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 เนื่องจากสาเหตุใดบ้าง
2. วิธีการคัดเลือกผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีขั้นตอนอย่างไรและคุณสมบัติผู้สูงอายุที่ประสงค์เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์มีข้อจำกัดใดบ้าง
3. สถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีระบบการจัดการดูแลผู้สูงอายุในด้านการปรับตัวก่อนเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้หรือไม่ อย่างไร
4. สถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีระบบการจัดการดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างไรบ้าง (ด้านสุขภาพ กิจวัตรประจำวัน สภาพแวดล้อม สังคม ความเป็นอยู่) (ใครเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยตรง)
5. สถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีกฎระเบียบอะไรที่ใช้ควบคุมผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน (บทลงโทษด้วยกฎการออกนอกสถานที่ เข้มญาติหรือญาติเข้ามาเยี่ยมได้บ่อยแค่ไหน นานเท่าไร ต้องมีหนังสืออนุญาตหรือไม่)
6. ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง (หน้าที่ของแต่ละคน กิจกรรมประจำวัน อาชีพ และเดือน)

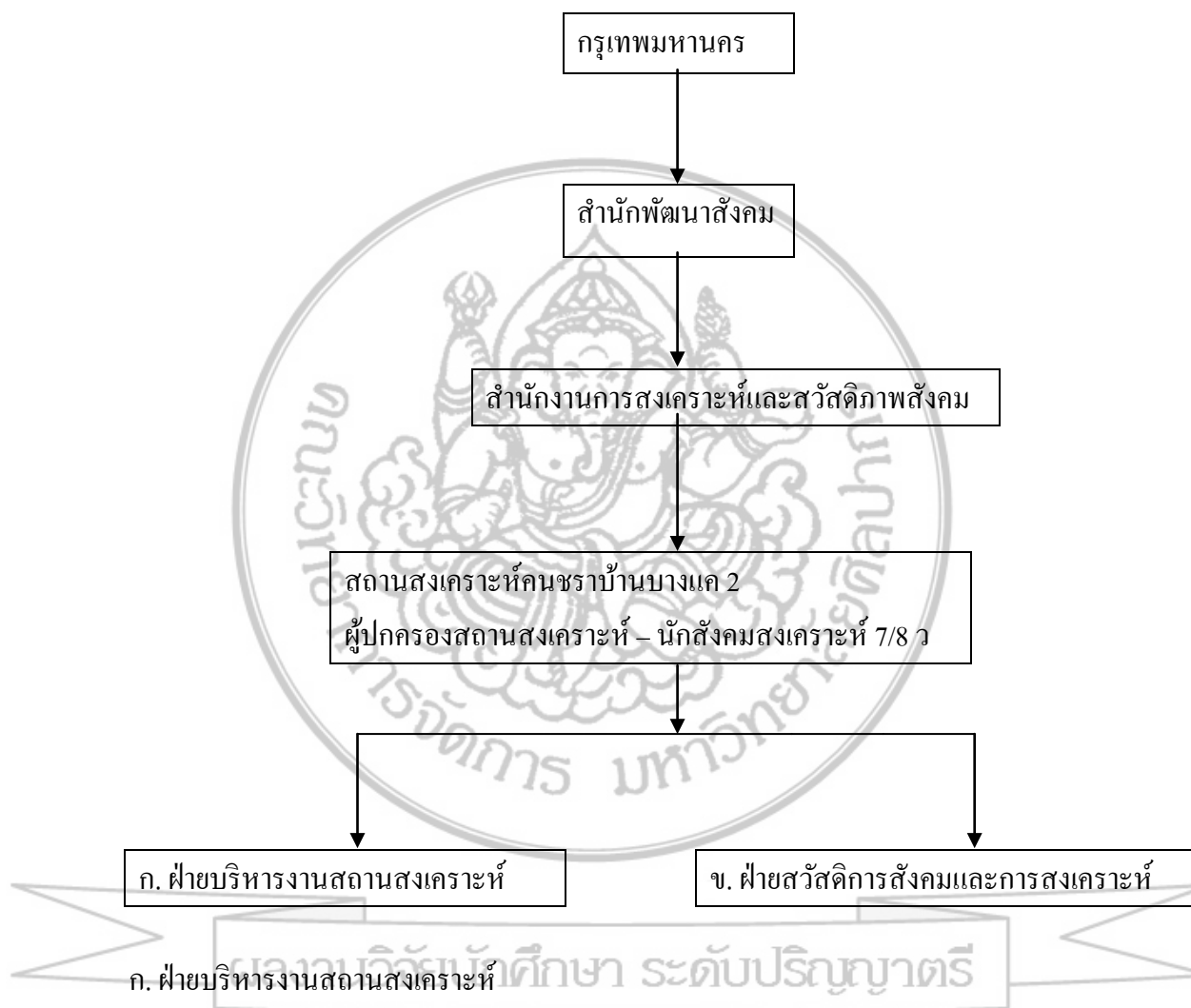
- เพิ่มเติม**
- สถิติการเข้าอยู่ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2
 - แผนผัง สถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 (อาคารใหม่)
 - ความสนิทสนมคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ พี่เลี้ยง และคุ้นเคยกับคุณชายตนเอง
 - ในสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดบ้างแต่ละฝ่ายเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับผู้สูงอายุ
 - ผู้สูงอายุมิมาเรียกร้องอะไรกับผู้ปกครองบ้างหรือไม่ ถ้ามีผู้ปกครองจะมีวิธีจัดการอย่างไร
 - ผู้สูงอายุ มีอายุตั้งแต่เท่าไรถึงเท่าไร ระยะเวลาที่ผู้สูงอายุเข้ามาอยู่มีจำนวนกี่ปีถึงมากที่สุดเท่าไร
 - ความแตกต่างของการอยู่ที่บ้านเราเองกับสถานสงเคราะห์บ้านบางแค2 เป็นอย่างไร

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

แนวสร้างการบริหารงานและกรอบอัตรากำลัง

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 มีโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

1. งานด้านบริหารทั่วไปและธุรการ

- ธุรการ
- งานสารบรรณ
- งานการเงินการบัญชี
- งานกรเจ้าหน้าที่
- งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- งานรักษาความสะอาด
- งานรักษาความปลอดภัย

- งานพัสดุ-ยานพาหนะ
- งานซ่อมแซมบำรุงรักษา
- งานตกแต่ง คูแลสวน
- งานรับบริจาค
- งานอื่นๆที่ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2. งานบริการ

- เลี้ยงดูผู้รับการสงเคราะห์ด้านปัจจัย 4
- ดูแลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่และพี่เลี้ยง

ข. ฝ่ายสวัสดิการสังคมและการสงเคราะห์

1. งานสังคมสงเคราะห์

- งานบริการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย
- งานบริการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน
- งานบริหารพัฒนาชุมชน
- งานจิตวิทยา
- มุลนิธิผู้สูงอายุบ้านบางแค 2
- ฯลฯ

2. งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

- งานตรวจรักษา พยาบาล
- งานบริการด้านกายภาพบำบัด
- งานโภชนาการ
- งานอาชีพบำบัด
- ผลงานฟื้นฟูสมรรถภาพ ระดับปริญญาตรี
- งานสุขาภิบาลและอนามัย
- งานแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- ฯลฯ

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการศึกษา

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ภาพการทำกิจกรรม 5 ส

โรงเรียนฝึกอาชีพมาบริการตัดผมฟรี

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลที่สถานสงเคราะห์ คนชร่าบ้านบางแค 2

กิจกรรมจากกองสังคีต

กิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ

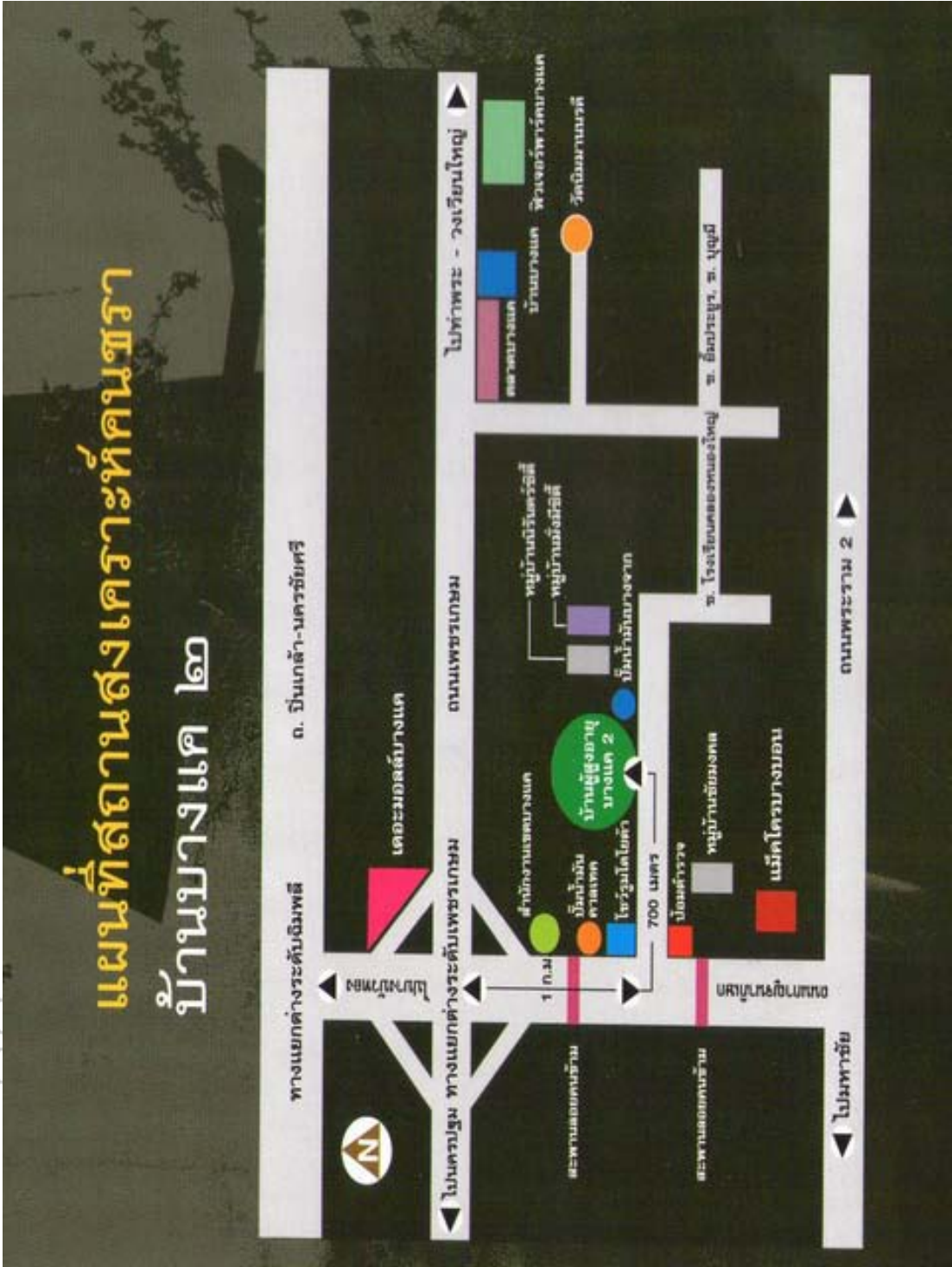
กิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ

ภาคผนวก ง
แผนที่

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

แผนที่สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค ๒

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-นามสกุล นางสาวสุธิดา สิงหสูต
 ที่อยู่ 40/1 ซอยวัดอินทร์บรรจง ถนนพระราม3 แขวงบาง
 คอแหลม เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120
 อายุ 22ปี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2533-2542 สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้น
 ประถมศึกษาจากโรงเรียนพระแม่มารีย์สาธุประดิษฐ์
 พ.ศ.2543-2548 สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
 พ.ศ.2549-2552 กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ
 สาขาการจัดการชุมชน ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

คติประจำใจ

ลิขิตเป็นของฟ้า ชะตาเป็นของเรา ชะตาจะดีหรือร้าย
 อยู่กับการกระทำของตัวเอง

ผลงานวิจัยนักศึกษา ระดับปริญญาตรี